

АГЕНЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

АРІ

№5 (354)

Інформаційний бюлетень

Звіт Радіо «Воскресіння»

31 травня 2005 р.

— **«Християнська етика» чи «Етика», добро чи зло?**

— **Глава УГКЦ кардинал Любомир Гузар про Євхаристійний собор: «Євхаристія — це символ нашого співжиття з Богом та іншими людьми. На такому тлі примирення між українським і польським народами стане великим актом нашої віри»**

— **Доктор Історичних наук Ярослав Дашкевич про крадіжку документів з Центрального державного історичного архіву у м. Львові: «Це злочин проти державних інтересів України, злочин проти її духовної безпеки!»**

**Агенція
Релігійної
Інформації**

**Видавець: Підприємство
«Агенція Релігійної інформації»
Фонду сприяння Свободі Слова
(м. Львів)**

Головний редактор
Богдан Дубінський
Голова ради Фонду
Мирослав Павлюк

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого
засобу масової інформації
Серія КВ №8306 від 12.01.2004 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
інформаційного агентства
як суб'єкта інформаційної діяльності
Серія КВ №37 від 11.10.2000 р.

Над випуском працювали:

Літературний редактор
і перекладач

Зоряна Курдина
Фотокореспондент
Андрій Копак
Верстка

Сергій Плахотнік
Відповідальний секретар
Лідія Пуза

Адміністратор видруку
і розповсюдження
Василь Павлюк

Адреса:
79016, м. Львів,
вул. Озаркевича, 4.
Тел.: (0322) 72-27-02,
74-23-03, 74-20-85

Факс: (0322) 297-08-75
e-mail: ari@rr.lviv.ua

Кореспондентський пункт

у м. Києві:

Тел./факс (044) 418-00-36
www.rr.lviv.ua

На обкладинці:

стор. 1 — «Християнська етика»
чи «Етика»? (див. стор. 2-5, 7)
стор. 24 — Колегіум ім. Св. Йосафата
у Бучачі (Тернопільська обл.)

ЗВЕРНЕННЯ

**Преосвященного Владика Софрона (Мудрого),
Голови Синодальної Комісії богословської освіти
Української Греко-католицької Церкви,
у справі захисту права дітей на християнське виховання
в загальноосвітніх школах України**

Христос Воскрес!

Дорогі у Христі браття і сестри!

Діти та батьки!

Вчителі та вихователі!

Співбрати у священничому та
єпископському служінні!

З болем і тривогою ми дізналися про рішення Міністерства освіти і науки України запровадити у загальноосвітніх школах предмет «Етика» як обов'язковий для всіх учнів. Це управлінське рішення не лише означає фактичну ліквідацію викладання «Християнської етики», але й впливає на справу християнського виховання в цілому і має ширший суспільний контекст. Тому, наша Церква, яка складається з громадян нашої держави, покликає бути душою суспільства і яка відповідальна перед Богом за духовно-моральні основи народного буття, бажає висловити свою позицію і донести її до вірних.

Українська Греко-Католицька Церква від початків національного і церковного відродження як пріоритет поставила завдання християнського виховання шкільної молоді. Ця материнська турбота Церкви виявилась у підтримці ініціативи батьків та освітян щодо перших кроків по впровадженню шкільного предмета «Основи християнської моралі», розробці експериментальних програм та перших навчальних посібників. Навколо цієї благородної ідеї об'єдналися небагато педагоги, священники, монахи і монахині. У всіх них було одне палке бажання, щоби Ісус Христос мав місце у зраних атеїстичним минулим серцях, щоби зрости спрагли Бога душі християнськими моральними засадами.

Наша Церква поклікала до життя відповідні навчальні та виховні структури, які спільно служать для однієї цілі — християнізації дітей та молоді.

Спільне творення навчальних програм з «християнської етики», посібників, участь у підготовці педагогічних кадрів сприяли налагодженню співпраці з традиційними християнськи-

ми Церквами. Результатом цього стала перша спільна Програма з християнської етики. Вирішальне значення мала ухвала сесії Львівської обласної Ради від 7 жовтня 1997 року та аналогічні рішення обласних рад Тернопільської, Івано-Франківської, Рівненської областей про запровадження викладання «християнської етики» у загальноосвітніх середніх школах.

Велика подяка належить Богіві-Творцеві за дар жертвовності та посвяти вчителів, які дуже часто, завдячуючи підтримці своїх родин і парохій, долаючи упередження консервативних суспільних сил чи навіть перевірки прокуратури, все ж зберегли і передали скарб християнського виховання і культурної спадщини для майбутніх поколінь українського народу. За майже п'ятнадцять років десятки тисяч дорослих і дітей пізнали дорогу до Бога і до Храму у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Рівному, Ужгороді, Донецьку, Одесі та Києві. Дуже часто діти, які мали нагоду пізнати християнські цінності, допомогли своїм батькам зберегти сім'ю, усвідомити сенс власного життя, повернутися до українських релігійних традицій, а, навіть, вийти на майдани в обороні правди та справедливості.

Як засвідчують результати навчання та соціологічні опитування — в результаті запровадження викладання «християнської етики» у повній мірі виявився благодотворний ефект цілісного виховного підходу до гармонійного розвитку дитини як єдності Духу — душі — тіла. На практиці здобуто унікальний для нашої держави досвід співпраці Сім'ї — Школи — Церкви — Держави.

Нині настав час, коли в незалежній і демократичній Україні голос народу може і має бути почутим і необхідно розірвати кайдани тоталітарного атеїстичного минулого, коли батьки і діти в родині є християнами, а в школі їх змушують бути матеріалістами та бай-

Закінчення на стор. 3

Учасників регіональної наради

з питань християнської етики і християнського виховання

Ми, учасники регіональної наради з питань християнської етики та християнського виховання, що відбулася у Львові 21 травня 2005 року, вдячні Богові за дар для України жити в часі прозріння і духовного оновлення. Український народ об'єднався і жертвовно вистояв у торжестві правди, справедливості, утвердженні гідності людини і громадянина. Ми повинні утверджувати цінності, закладені у програмі Кабінету Міністрів України «Назустріч людям». Цей документ визначає, що одним з пріоритетних завдань освіти є плекання духовності, національної свідомості, формування особистості на засадах християнської моралі.

Вважаємо, що відродження нашої держави має ґрунтуватися на фундаменті християнських цінностей. Моральне оздоровлення громадян України тісно пов'язане з вихованням дітей та молоді.

Настав час, коли в незалежній Україні маємо розірвати традицію тоталітарного радянського минулого, коли батьки і діти вдома — християни, а в школі їх змушують бути атеїстами чи дужими до християнських коренів нашої культури, освіти, моралі.

Натомість, ми бачимо, що зміст обов'язкової для всіх учнів навчальної програми з предмету «Етика» такий, що систематично і цілеспрямовано буде руйнувати душі наших дітей і деморалізувати їх. Наприклад, нашим дітям пропонують «самостійно визначати Добро і Зло (з великої літери!!!)», як важливу умову життя громадянського суспільства»; їм нав'язується матеріалістичне розуміння сутності людини «Людина — частинка природи», «Сотворити себе працею» чи, навпаки, пропонують для вивчення тему «Якби я був чарівником». А чого варте звернення до теми «безпечного сексу» у 6 класі школи чи «Кохання і безкультур'я у статевих відносинах», наслідком вивчення яких мають бути вміння учня «розуміти наслідки безкультур'я у статевих відносинах». Фактично — запропонована для обов'язкового вивчення «Етика», яка не базується на Божій Правді, стоїть на крихкому фундаменті перехідних людських міркувань, не матиме тієї сили, яку Бог і Його Об'явлена Правда дає кожній людині.

байдушими щодо християнства. Як нам стало відомо, рішенням Міністерства освіти і науки з наступного навчального року запроваджується як обов'язковий для вивчення предмет «Етика». Зміст програми цього предмета є некоректним з наукової точки зору і, вважаємо, що вона системно сприятиме руйнуванню особистості і нівелюванню моральних цінностей серед дітей та молоді, а отже, і всього суспільства.

На жаль, підхід до виховання української молоді, запропонований Міністерством освіти і науки України, через предмет «Етика» — це неповага до свободи совісті дітей і батьків. Практичний досвід більшості демократичних європейських країн показує нам, що віруючі батьки мають право обирати для своїх дітей християнську етику чи урок релігії. Інші учні (як правило, кількість їх становить 3-7%) слухають предмет «Етика» без конфесійного забарвлення.

Тому:

1. Враховуючи позитивний багаторічний досвід викладання предмету

21 травня цього року, у Львові відбулася регіональна нарада з питань християнської етики і виховання за участю представників державних, освітніх, церковних структур, громадсько-педагогічних організацій. Наша Церква підтримує її рішення та наступні пропозиції:

— враховуючи позитивний багаторічний досвід викладання предмету «Християнська етика» в загальноосвітніх навчальних закладах, вважаємо неприпустимим впровадження запропонованого предмету «Етика» у 5-6 класах загальноосвітньої середньої школи України;

— вимагаємо включити з наступного 2005-2006 навчального року в інваріантну частину базового навчального плану для загальноосвітніх навчальних закладів предмет «Християнська етика» в областях України, де є рішення обласних рад народних депутатів про запровадження викладання цього предмету (на даний час — Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області);

— враховуючи соціокультурний контекст та наявність професійно підготовлених кадрів і навчально-методи-

«Християнська етика» в загальноосвітніх навчальних закладах, вважаємо неприпустимим впровадження запропонованого предмету «Етика» у 5-6 класах загальноосвітньої середньої школи України.

2. Вимагаємо включити з наступного 2005-2006 навчального року в інваріантну частину базового навчального плану для загальноосвітніх навчальних закладів предмет «Християнська етика» в областях України, де є рішення обласних рад народних депутатів про запровадження викладання цього предмету (на даний час — Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська обл.)

3. Враховуючи соціокультурний контекст та наявність професійно підготовлених кадрів і навчально-методичного забезпечення, пропонуємо поетапно запроваджувати вивчення предмету «Християнська етика» в інших областях України.

4. Внести у «Перелік напрямів та спеціальностей», за яким здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України, спеціальність «вчитель християнської етики».

чного забезпечення, пропонуємо поетапно запроваджувати вивчення предмету «Християнська етика» в інших областях України.

Внести у «Перелік напрямів та спеціальностей», за яким здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України, спеціальність «вчитель християнської етики».

Як і всяке добре діло, «християнська етика і виховання» для майбутніх поколінь потребує нашої єдності у молитві та в організованих за підтримки Церкви громадських акціях. Нині настав час, коли ми — усі разом: діти і батьки, духовні провідники і педагоги маємо святий обов'язок активно діяти для відстоювання своїх людських, релігійних і громадянських прав.

Не біймося! Не будьмо байдушими! Збираймо підписи вірних під зверненнями до влади! Звернімося за підтримкою до наших депутатів усіх рівнів, щоби прийняти рішення, які забезпечать нашим дітям право і в родині, і в школі, і в суспільстві бути собою: свідомими громадянами, українцями, християнами.

Благословення Господнє на Вас!

21 травня 2005 року Божого

«Християнська етика» чи

Про позицію УГКЦ щодо рішення Міністерства освіти і науки України запровадити з наступного, 2005-2006 навчального року, в загальноосвітніх навчальних закладах як обов'язковий для вивчення предмет «Етика» йшлося на прес-конференції в конференц-залі Митрополичих палат Святоюрської гори (пл. Святого Юра, 5) 25 травня цього року. Перед численними представниками ЗМІ виступили голова Синодальної комісії богословської освіти Владика Софрон (Мудрий), голова Комісії у справах шкільництва Києво-Галицької Митрополії УГКЦ о. Роман Небожук, голова Патріаршої катехитичної комісії с. Луїза Цюпа, голова Комісії «Справедливість і мир» Києво-Галицької Митрополії УГКЦ п. Леся Коваленко та доцент філософського факультету Львівського національного університету, викладач Українського католицького університету п. Андрій Васьків.

Владика Софрон представив Звернення у справі захисту права дітей на християнське виховання у загальноосвітніх школах України, адресоване всім вірним та людям доброї волі в Україні. На думку автора Звернення, запропонований предмет «Етика» «цілеспрямовано та систематично буде руйнувати душі наших дітей і деморалізувати їх».

Відтак **о. Роман Небожук** розповів про історію проблеми. Він, зокрема, сказав: «Якщо говорити про історичні корені, ми знаємо, що наша освіта, культура, мораль формувалися головним чином на християнських засадах та церковній основі. Можна сказати, що це має до певної міри визначальний вплив на обличчя сучасної України. По-друге, будь-яке управлінське рішення, яке готується, повинно враховувати соціокультурний контекст, на який воно спрямоване, для того, щоб бути ефективним і дієвим. Якщо ми подивимось на соціологічні опитування, які систематично проводяться з даного питання різними організаціями, можна побачити, що в середньому по Україні понад 50% дітей, батьків, вчителів бажали б бути знайомими з основами християнської культури, з основами християнської етики. І тут не йдеться про нав'язування певної конфесійної позиції чи про домінування певного — тільки одного — світогляду. Нам треба дивитися на суспільний контекст в цілому. Християни мають право, хочуть і повинні мати можливість реалізувати для себе бажання глибше пізнати свої корені, в тому числі засобами загальноосвітньої школи, платниками податків для якої вони є. Якщо говорити про дітей інших світоглядних та релігійних переконань, то йдеться про інтегрування всього суспільства в єдиний соціокультурний простір. І для того, щоб дитина, яка має право займати іншу позицію, могла інтегруватися у те суспільство, у якому вона

живе, вона повинна бути знайома з його цінностями, святами, певними символами (...) Не йдеться про катехизацію в школі, не йдеться про нав'язування певних конфесійних переконань. Йдеться про предмет, що має позаконфесійний характер, не супроводжується обрядами, молитвою. Йдеться про культурологічний і ціннісний аспект.

Сімейний кодекс України передбачає, що батьки мають право обирати форми і методи навчання для своїх дітей, а якщо говорити простіше, йдеться про те, що не може школа бути відірваною від суспільства, не може школа нав'язувати дітям щось, що є чуже їхнім родинним основам, не може школа вести до роздвоєння особистості. Завдання школи — збудувати для суспільства цілісну особистість, а не виховувати людину дволикою, якій батьки вдома говоримуть одне, а потім вона приходиться до своєї релігійної громади, де її навчатимуть чогось іншого, а школа буде говорити зовсім протилежне (...) Тому новостворена програма «Етика» може мати негативні наслідки для формування цілісної особистості у наших дітей (...).

Наша Церква тут не займає певну політичну позицію, наша Церква виконує даним зверненням свою душпастирську роль: бути сумлінням суспільства, бути виразником інтересів тих людей, за яких ми покликані відповідати як душпастирі, яким вони довірили певну частину суспільної відповідальності морального, культурного і релігійного характеру».

Голова Комісії «Справедливість і мир» Києво-Галицької Митрополії УГКЦ **Леся Коваленко** розповіла присутнім про правові аспекти цієї проблеми. «Комісія «Справедливість і мир» приєдналася до цієї акції, бо це маленьке бюрократичне рішення Міністерства освіти, одна з постанов — їх у різних міністерствах виходять десятки тисяч — може заперечити всю

програму повернення до обличчя людини, до гідності людини, задекларовану новою владою. Може відбутися дискримінація прав людини через запровадження обов'язкового виховного предмету і збереження державної монополії на освіту, яку ми мали ще починаючи з ленінського «Декрету про школу» в 1917 році. Коли ми говоримо, що Україна — світська держава, це передбачає не тільки відділення держави від Церкви, на якому досить часто наголошують і постійно нас відганяють від суспільної сфери, це передбачає і нейтральність держави, її самоутримання від проголошення якоїсь ідеології в тому, що є дуже важливим — в дитячому серці і свідомості.

Всі міжнародні документи, ратифіковані на даний час Україною, починаючи від Міжнародної декларації прав людини 1948 року: Міжнародний пакт про основні права людини; ряд спеціальних декларацій щодо права дитини на освіту, заборони дискримінації в галузі освіти — всі ці документи проголошують три дуже важливі речі: право дитини на розвиток і освіту, право на релігійну свободу (з врахуванням власних переконань дитини і з забезпеченням можливості вибору) і право батьків виховувати і навчати своїх дітей відповідно до власних релігійних — і що важливо — моральних переконань. Ми говоримо про предмет «Етика», і, нам здається, що тут немає нічого спільного ані з релігією, ані з ідеологією. Але цей предмет має багато спільного з тим, що лежить в основі і одного, і другого: моральні цінності і моральні переконання. І тут право батьків є визначальним... Ми проголошуємо наше повернення до європейського коріння, але при цьому забуваємо про принцип, який лежить в основі діяльності органів державної влади в європейських правових країнах — принцип субсидіарності (допоміжності). Органи державної влади зо-

«Етика», добро чи зло?

бов'язані сприяти реалізації права батьків. Їхній обов'язок — забезпечити найдоступніші для батьків форми виховання своїх дітей. Коли ми кажемо, що буде запроваджено один обов'язковий предмет в державній школі, натомість всі інші можуть бути, але поза школою — це створює додаткові труднощі (наприклад, побутові) для сім'ї».

Сестра Луїза Цюпа у своєму виступі торкнулася відмінностей між християнською етикою та катехизацією: «Ми повинні розрізнити мету, яку перед собою ставить християнська етика і мету, яку перед собою ставить катехизація. Християнська етика і виховання має на меті допомогти учням пізнати християнські цінності, має допомогти розпізнати добро і зло і приймати рішення згідно Божого об'явлення, науки Христової, яка, очевидно, для нас є завжди основою. Тому християнську етику викладаємо в загальноосвітніх школах. Адже наша держава була і має залишитися християнською. Ми не можемо подумати про Україну інакше, як про державу, яка виростала з християнства. Натомість катехизація — справа конфесійна. Завдання кожної Церкви, кожної парафії — докласти всіх зусиль, щоб на всіх вікових рівнях — від маленької дитини до старшої людини — особа могла виховуватися у вірі, мала нагоду пізнавати щораз глибше християнські правди і їх застосовувати у практичному житті. Катехизація завжди супроводжується молитвами, обрядами, Літургією. У цьому специфіка катехизації, її завдання — привести когось до Христа. Тому не в школі проводиться підготовка до першої сповіді, — це є завданням Церкви. Дітей до першої сповіді готує не вчитель християнської етики, а катехит. Катехизація не завершується підготовкою до першої сповіді, як це іноді буває. У наших парафіях зростає кількість катехитичних шкіл. Це їхнє завдання — катехизувати».

Кандидат історичних наук **Андрій Васьків** зробив короткий порівняльний аналіз програм предметів «Етика» та «Основи християнської етики»: «У цих двох предметах спільне лише одне — слово «етика». Це діаметрально протилежні, полярні предмети. Це може парадоксально звучати, але

етика, яка пропонується до вивчення, не є етикою класичною — філософською, науковою, яку ми викладаємо в університеті. Перше, що мене дивує — це те, чому офіційний сайт Міністерства освіти і науки України від початку року двічі або й тричі змінює — без жодних мотивацій і пояснювальних записок — програму. Ці зміни, очевидно, є реакцією на позицію науковців, батьків, громадськості, Церкви. І це робиться дуже довільно. Етика християнська базується на осерді християнської аксіології, на двотисячолітній традиції християнських моральних цінностей. Етика філософська (класична) — базується на етиці загально-

Зліва направо: с. Луїза Цюпа, Владика Софрон (Мудрий), Леся Коваленко, о. Роман Небожук та Андрій Васьків

людських цінностей, конфесійно неадаптованих. Вона має право на існування — це зрозуміло. Але те, що пропонується для вивчення у 5-6 класах — є жалюгідною пародією на етику загальнолюдських цінностей. Програма запропонованої етики для 10-12-річної дитини наповнена запитаннями. Чи дитина з того предмету потребує тільки питань? А якщо відповіді не почує? І ці питання дуже часто є провокативними. Видається, що автори хотіли створити такий собі дискусійний клуб. Але в школі дитина потребує чіткої відповіді... Назву лише кілька рубрик: «Які вони, невдахи?», «Чи може бути добро з кулаками?», «Щасливіці і нещасливіці?», «Важко бути людиною». Програма містифікована (згадаймо розділ «Якби я був чарівником...»), вона є егоцентричною, що для навчальної програми з етики (науки про поведінку за схемою «Я і той, хто біля мене») є абсолютно некоректно — тут лише «я, я...». Велика небезпека запропонованої програми ще в одному. Нашим дітям в результаті вивчення такої етики реко-

мендується надати право самостійно визначати, що таке добро і зло. Дитина — несформована особистість, яка потребує певної акцентації — має вирішувати, що є добро і зло. Вона може зробити якусь капость і сказати, що це добре, бо вона собі так вмотивує. Це страшна логіка.

Ця програма написана без врахування вікових особливостей дітей: так, у шостому класі підіймається проблема безпечного сексу. Ми повинні враховувати соціокультурну традицію, цього слід навчати, але чи в шостому класі? І чи треба формулювати антинормію «кохання» і «безкультур'я»? Я хочу бачити вчителя, який може пояс-

нити, що мається на увазі під «безкультур'ям» у цьому контексті. Невідомо, де ця програма проходила апробацію і хто її автор. Якщо розглядати запропоновану програму етики не з точки зору протиставлення програм «Християнська етика» і «Етика», а з точки зору звичайного аналізу тієї програми, то очевидно, що це є просто зло, яке пропонують нашим дітям. Стоїть питання не «Християнська етика» чи «Етика», а «добро» чи «зло».

Всі промовці висловилися проти рішення Міністерства освіти і науки України запровадити з наступного навчального року предмет «Етика». «Запропонована для обов'язкового вивчення етика не базується на Божій Правді стоїть на крихкому фундаменті перехідних людських міркувань і означає наругу над скарбом нашої української християнської традиції», — зробили висновок представники УГКЦ і, як свідчать підписи під Зверненням, представники інших конфесій.

Підготувала Лідія Пуга

НОВИНИ УГКЦ

Євхаристійний собор — головна подія року в УГКЦ

24-26 червня 2005 року у Львові відбудеться унікальна для УГКЦ подія — Євхаристійний собор. Цей собор пройде у рамках святкування Року Пресвятої Євхаристії, проголошеного Синодом Єпископів УГКЦ, що відбувся у м. Києві 5-12 жовтня 2004 року. Для належного відзначення Року Пресвятої Євхаристії на Двадцять п'ятій сесії Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії УГКЦ було затверджено зміст заходів цього Року та визначено дату й місце проведення Євхаристійного конгресу.

У коментарі для прес-секретаріату Глави УГКЦ о.-мітр. Михайло Димид, голова оргкомітету з проведення Євхаристійного собору, пояснив, що оскільки термін «конгрес» має науковий підтекст, то було прийнято рішення це слово вживати лише стосовно академічної частини Євхаристійного собору (у східній традиції урочистість, в якій беруть участь єпископи, священники, члени монаших інституцій, миряни, називається собором).

Саме тому в рамках Євхаристійного собору відбудуться дві головні події: Євхаристійний конгрес (24-25 червня 2005 року) та урочиста Архієрейська Божественна Літургія (26 червня 2005 року).

Напередодні Євхаристійного собору на різних церковних рівнях (епархіальному, протопресвітерському і парафіальному) проходитиме Євхаристійний конгрес, який включатиме зустрічі, конференції, семінари, круглі столи і проповіді, присвячені темі СВЯТОГО ТАЇНСТВА ЄВХАРИСТІЇ. Заключний, патріарший, Євхаристійний конгрес відбудеться у Львові в Українському католицькому університеті

24-25 червня 2005 року.

На цей час, згідно із повідомленням оргкомітету Євхаристійного собору, вже визначено місце і час проведення Архієрейської Божественної Літургії: її служитимуть на проспекті Свободи у Львові у неділю, 26 червня.

У цій Літургії візьмуть участь всі владики та переважна більшість священників Києво-Галицької Митрополії УГКЦ. Вже випрацьовані офіційна емблема та гасло Євхаристійного собору, визначена офіційна ікона (їх можна оглянути на офіційній вебсторінці Української Греко-Католицької Церкви (www.ugcc.org.ua у розділі «Рік Пресвятої Євхаристії»).

Крім того, випрацьовано програму Всеукраїнського Євхаристійного собору (див. нижче), яка в даний час включає такі три розділи: культурно-мистецька програма, наукова програма та молитовна програма. Незабаром буде укладено ще й спортивну програму.

Робота над організацією Євхаристійного собору триває.

Програма

Всеукраїнського Євхаристійного собору УГКЦ у Львові

Розміщення гостей у львівських парафіях-учасниках

1. Івано-Франківська єпархія: *церква Різдва Пресвятої Богородиці* (пр. Червоної Калини, 70);
2. Тернопільсько-Зборівська єпархія: *церква Святих Володимира і Ольги* (вул. Симоненка, 5а);
3. Самбірсько-Дрогобицька єпархія: *церква Вознесіння Господнього* (вул. Широка, 81а);
4. Сокальська єпархія: *церква Св. Йосафата ЧНІ* (вул. Замарстинівська, 134);
5. Стрийська єпархія: *церква Благовіщення Пречистої Діви Марії* (вул. Пасічна, 83);
6. Коломийсько-Чернівецька єпархія: *церква Святого Андрія* (Варшавська, 38);
7. Бучацька єпархія та Луцький екзархат: *церква Вознесіння Господнього* (вул. Володимира Великого, 10а);

8. Мукачівська єпархія: *собор Святого Юра* (пл. Св. Юра, 5);
9. Києво-Вишгородський екзархат: *церква Покрови Пресвятої Богородиці* оо. салезіан (вул. Личаківська, 175);
10. Донецько-Харківський екзархат: *церква Всіх святих українського народу* (вул. С. Петлюри, 32);
11. Одесько-Кримський екзархат: *церква Зіслання Святого Духа* (вул. Трильовського, 9а);
12. Яворівський протопресвітерат: *церква Христового Воскресіння* (вул. Городоцька, 319а);
13. Янівський протопресвітерат: *церква Пресв. Євхаристії* (Рясне-2, вул. Величковського, 1);
14. Немирівський протопресвітерат: *церква Положення Пояса Пресвятої Богородиці* (вул. Головатого, 7а).
15. Винниківський протопресвітерат: *церква Пресв. Трійці* (Тершаківців, 1а);
16. Звенигородський протопресвіте-

- рат: *церква Св. Архістратиґа Михаїла* (вул. Зелена, 385);
17. Сокільницький протопресвітерат: *церква Успення Пресвятої Богородиці* (вул. Максимовича, 2);
18. Пустомитівський протопресвітерат: *церква Зіслання Святого Духа* (вул. Зелена, 106);
19. Золочівський протопресвітерат: *церква Пресвятої Богородиці-Володарки України* (вул. Новознесенська, 34), *церква Всіх святих українського народу* (вул. С. Петлюри, 32);
20. Помор'янський протопресвітерат: *церква Вмч. Димитрія* (вул. Загірна, 28а);
21. Глин'янський протопресвітерат: *церква Св. Архістратиґа Михаїла* оо. студитів (вул. Винниченка, 22);
22. Польща: *церква Святого Онуфрія*, ЧСВВ (вул. Хмельницького, 36);
23. Румунія: *церква Пророка Іллі* (вул. Кривчицька Дорога, 113);

Відгуки учнів про урок християнської етики

«Уроки християнської етики змінили моє ставлення до віри. Я дізналась багато цікавого і віра моя зміцніла».

*Христина Гнатюк,
10-В клас, ЗОШ №36*

«Уроки християнської етики потрібні для нашого духовного піднесення. На цьому уроці ми вчимося жити за Заповідями Божими, а не за «поняттями».

*Тарас Вороновський,
10-В клас, ЗОШ №36*

«На уроках християнської етики я навчився бути людиною».

*Олександр Мишко,
8-В клас, ЗОШ №36*

«Етика — це не урок, це — покликання, ми поринаємо в інший світ. В світ миру і любові. Християнська ети-

ка — це дуже хороший урок, який я люблю і поважаю».

*Анастасія Павлишин,
7-А клас, ЗОШ №36*

«На уроках християнської етики ми ростемо духовно. Цей урок — стежка, яка веде у життя».

*Юлія Дутка,
7-А клас, ЗОШ №36*

«Мені цікаво слухати історії про Христа. Ми навчаємося розрізняти добро і зло».

*Надія Трохимчук,
7-А клас, ЗОШ №36*

«Мені радісно, що так багато покликаних до віри в Бога. Цей урок дає мені доброту, віру і впевненість».

*Біляк Марта,
7-А клас, ЗОШ №36*

«У кожній школі повинен бути урок християнської етики, тому що це єдиний урок, який веде людину до спасіння».

Наталія Р., 7-А клас, ЗОШ №36

«Християнська етика потрібна людині для зміцнення душевної гармонії. Для нашої душі просто необхідним є знання про Бога».

Мар'яна Г., 8-В клас, ЗОШ №36

24. Угорщина, Словаччина: *церква Преображення Господнього* (вул. Краківська, 21).

25. Росія: *церква Пресвятої Євхаристії* (вул. Музейна, 1);

26. Молдова: *церква Св. Ольги і Єлизавети* (пл. Кропивницького, 1);

27. Балтія: *церква Св. Анни* (вул. Городоцька, 32).

Наукова програма

*24 червня 2005, п'ятниця
Український Католицький
Університет*

09:00 — науково-практична конференція «Євхаристійний конгрес» для всіх єпархій України.

Молитовна програма у парафіях-учасницях

25 червня 2005, субота

15:00 — приїзд учасників Собору до парафій м. Львова

16:00 — культурно-мистецька

Євхаристійна програма

19:00 — Вечірня

20:00-21:00 — культурно-

мистецька програма

19:24 — Сповідь

23:00-05:00 — нічні чування

23:00 — Північна

26 червня 2005, неділя

00:00 — Акафіст

01:00 — Ісусова молитва

02:00 — читання псалмів

03:30 — культурно-мистецька

програма: фільм, театральне дійство, поезія.

05:00 — Утренья

06:00 — приїзд гостей, перекуска для нічних молільників, формування груп

06:00-07:30 — Сповідь

07:00 — Час I, Гомілія

07:45 — відхід молитовного ходу з парафій м. Львова на проспект Свободи.

10:00 — проскомидія, вступні молитви; урочистий хід ієрархії, духовенства, чернецтва;

11:00 — акт примирення українського та польського народів;

11:00 — урочиста Архієрейська Літургія

Відкритий лист ЛОО ХДС про неприпустимість ліквідації курсу «Християнська етика» в школах України

Християни-демократи Львівщини висловлюють рішучий протест проти ліквідації в українських школах предмету «Християнська етика».

Християнська етика століттями є неодмінним елементом української культури для переважної більшості населення України. Теза про відділення Церкви від держави не може бути підставою для руйнування цієї основи національного світосприйняття, звичаїв і традицій українського народу.

Ми розцінюємо впровадження (...) неприв'язаного до реалій українського менталітету та історії навчального курсу як посягання на права громадян щодо вибору ними світоглядних засад виховання своїх дітей. Зміст пропонуваної навчальної програми предмету «Етика» викликає серйозне занепокоєння та тривогу. Пропоновані для вивчення теми базуються на (...) нетрадиційних підходах у сприйнятті таких важливих питань, як відносини між жінкою і чоловіком, поклоніння перед матеріальним, чаклунством тощо.

Закликаємо усіх небайдужих людей, усіх в кого є діти та внуки, висловити рішучий громадянський протест проти намірів Міністерства освіти і науки України щодо ліквідації навчального предмету «Християнська етика». Ми вважаємо, що дії міністра освіти і науки Станіслава Ніколаєнка є наслідком руйнування традиційної етики українського народу попереднім тоталітарним режимом і нерозумінням міністром значення етичних засад для нормального функціонування суспільства. На нашу думку, суміщення керівником Міносвіти соціалістом С. Ніколаєнком посад народного депутата України та міністра освіти, що суперечить Конституції України, є прикладом ігнорування ним засад не лише християнської, а й соціалістичної етики. Саме з метою запобігання таких порушень у майбутньому ми наполягаємо на збереженні предмету «Християнська етика» у шкільних програмах за бажанням батьків.

*Прийнято на засіданні
Президії Львівської обласної
організації партії
«Християнсько-Демократичний
Союз»*

Візит на Україну кардинала Френсіса Джорджа, архієпископа Чиказького

Візит до Львова та Києва кардинала Френсіса Юджина Джорджа, архієпископа Чиказького, здійснювався на запрошення Глави УГКЦ кардинала Любомира Гузара. Крім представників Чиказької архієпархії, із кардиналом Джорджем Україну відвідали єпископ Річард Семінак, єпарх Чиказький УГКЦ, та о. прелат Мартин Канаван, парох храму Святого архістратига Михайла УГКЦ в Черрі-Хілл (штат Нью-Джерсі).

Під час свого майже тижневого перебування у Львові кардинал Джордж, зокрема, відслужив, у супроводі численного духовенства, Літургію в кафедральному соборі св. Юра УГКЦ (11 травня), на сороковий день після відходу до вічності Святішого Отця Івана Павла II, та у кафедральному римо-католицькому соборі Успення Пресвятої Богородиці (13 травня), тричі відвідував Український католицький університет, де двічі мав виступи: 12 травня він виголосив доповідь на тему: «Розвиток Церкви після Івана Павла II та значення і роль католицького університету у цьому процесі», а 13 травня звернувся із привітальним словом до учасників Восьмої щорічної студентської конференції «Україна та об'єднана Європа: християнське коріння і

перспективи», яке справило велике враження на присутніх — головним чином молодих представників східних теренів України.

14 травня кардинал Джордж взяв участь у Молодіжній прощі до Свято-успенської лаври в Уневі (Перемишлянський район Львівської області). В рамках цієї прощі кардинал Джордж у супроводі кардинала Гузара та місцевого єпископа Юліана Гбура відвідав Перемишляни — місто, пов'язане з душпастирською діяльністю та подвигом християнського служіння ближньому блаженного о. Омеляна Ковча. Владика зустріли учасники пішої прощі, яка пролягала через Перемишляни, біля храму св. Володимира та блаженного Омеляна, де згодом відбувся молебен до блаженного о. Ковча. Під час богослужіння кардинал Джордж виголосив проповідь, в якій, зокрема, сказав: «У сучасному світі людей часто опановує страх. Але приклад життя блаженного Омеляна навчає нас не боятися, адже з нами — Господь». Крім того кардинал Джордж у проповіді подякував усім тим, хто впродовж минулого місяця присвячував свої молитви за упокій Святішого Отця Івана Павла II та за успішний вибір нового провідника Католицької Церкви.

Після молебня Глава УГКЦ кардинал Гузар поблагословив учасників прощі моцями блаженного Омеляна, які зберігаються на престолі храму у спеціальній посудині. Згодом прочани вирушили до Унівського монастиря.

Проща завершилася 15 травня Архієрейською Літургією, яку у співслужінні з кардиналом Френсісом Джорджем, єпископами Софроном Мудрим (єпархом Івано-Франківським УГКЦ), Міланом Шашіком (апостольським адміністратором Мукачівської греко-католицької єпархії (Закарпаття) та Річардом Семінаком (Чиказька єпархія УГКЦ) відслужив кардинал Любомир Гузар.

16 травня делегація Чиказької архієпархії вилетіла до Києва. На цей же день були заплановані відвідини собору Святої Софії (пам'ятка XI ст.), а на наступний день — екскурсії до місця будівництва Патріаршого собору Воскресіння Христового УГКЦ на лівому березі Дніпра, до Києво-Печерської лаври (УПЦ МП) та Михайлівського Золотоверхого собору (УПЦ КП).

У середу, 18 травня, візит архієпископа Чиказького кардинала Френсіса Джорджа на Україну завершився.

За повідомленнями прес-служби Глави УГКЦ

Блаженніший Любомир Гузар:

«Ми хочемо, щоб держава створила такі умови, в яких зближення, порозуміння, взаємна толерантність між Церквами були б можливими»

Сьогодні всі, хто дбає про Українську державу, впевнені у тому, що у нашій країні повинна бути єдина Українська Помісна Церква. Одночасно, мабуть, кожний громадянин нашої держави розуміє, що чи не найбільш «невдячною» у церковній політиці є тема об'єднання Церков. Проте у світлі останніх політичних змін в Україні знову активно обговорюється це питання.

Не оминули його і під час нещодавнього інтерв'ю Блаженнішого Любомира (Гузара), Глави УГКЦ, для одного з російських видань. Питання зокрема стосувалося бачення Блаженнішим Любомиром перспектив розвитку Церкви за президентства Віктора Ющенка. Стосовно цього Предстоятель Української Греко-Католицької Церкви сказав, що розвиток не є безпосередньо залежним від того чи іншого Президента.

Церква має свій ритм життя, свою внутрішню динаміку. Але, безумовно, зовнішні чинники мають певний вплив. «Ми надіємося, — сказав зокрема Глава УГКЦ, — що з боку Президента буде твердо дотриманий конституційний закон про рівні права всіх Церков, що жодна Церква не матиме якихось привілеїв чи статусу, який би наближав її до рівня державної Церкви. Це для нас дуже важливо».

Блаженніший Любомир також сказав, що Церква і Держава є партнерами: Держава не повинна втручатися у внутрішнє життя Церкви, як і Церква — у політичні процеси Держави. Держава повинна допомагати Церкві, а Церква — Державі».

«Ми не сподіваємося і не бажаємо, щоби держава об'єднувала Церкви — це не є завданням держави, — сказав щодо цього Предстоятель УГКЦ. — Ми тільки хочемо, щоб держава створила такі умови, в яких зближення, порозуміння, взаємна толерантність були б можливими. Це означає, що держава має старатися усунути якісь зовнішні перешкоди для співжиття між Церквами».

Глава УГКЦ підкреслив, що об'єднання Церков обов'язково настане, адже такою є Божа воля: Ісус Христос створив одну Церкву.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
бюлетеня

33879

Агенція Релігійної Інформації

Шановні читачі !!!

Періодичність виходу бюлетеня у 2005 році — один раз на місяць. Зайдіть на пошту і підтримайте церковну пресу!

Якщо Ви вважаєте, що зміст нашого видання буде корисним для Вас, і бажаєте регулярно одержувати бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» поштою кожного місяця, звертайтеся у Ваше поштове відділення.

Вартість передплати:
1 місяць — 1 грн. 80 коп.
у 2005 р.

Ф.СП-1

Додаток до пункту 14 Інструкції з приймання передплати і обробки передплатної документації

Державний комітет зв'язку та інформації України
 Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта»

АБОНЕМЕНТ На газету журнал
 (індекс видання)

Бюлетень "Агенція Релігійної Інформації"
 На 2004 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Кому _____
 (адрес, поштової скриньки)

Куди _____
 (прізвище, ініціали)

ДОСТАВКА КАРТКА, ДОРУЧЕННЯ

ПВ місце літер На газету журнал
 (індекс видання)

Бюлетень "Агенція Релігійної Інформації"
 На 2004 рік по місяцях

Вартість	передплати		Кількість	1
	перекладування		комплектів	

На 2004 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс _____ місто _____
 село _____
 код вулиці _____ область _____
 район _____
 вулиця _____

буд. _____ корп. _____ кв. _____ Прізвище, ініціали _____

АГЕНЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Вартість передплати у 2005 р.:

на 3 місяці - 5 грн. 40 коп.
на 6 місяців - 10 грн. 80 коп.
(12 місяців - 21 грн. 60 коп.)

У бюлетені «Агенція Релігійної Інформації» (АРІ) оперативно друкуються інформаційні повідомлення із життя українських Церков, а саме: УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП, УПЦ МП, християнських Церков національних меншин в Україні, вісті з діаспори, християнські новини з цілого світу.

Бюлетень АРІ також постійно подає повні тексти найважливіших церковних або державних документів, що стосуються Церкви та духовенства.

Якщо Ви вважаєте, що зміст цього видання буде корисним для Вас і бажаєте регулярно отримувати бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» поштою на початку кожного місяця, то просимо оформити передплату у Вашому поштовому відділенні.

Передплатний індекс 33879

Інформацією АРІ користуються світські і релігійні видання в цілому світі! Приєднуйтеся і Ви!

Якщо Ви бажаєте отримувати новини АРІ електронною поштою, надішліть на факс (0322) 97-08-75 копію квитанції про поштову передплату бюлетеня.

Не забудьте вказати Вашу електронну адресу!

Дорогі читачі!

Вже понад десять років виходить у світ інформаційно-релігійне видання — бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» (АРІ).

Кожен бажаючий на сторінках випуску може дізнатися про нові та резонансні події релігійного життя в Україні та світі. Ми продовжуємо ознайомлювати Вас з новинами міжнародної християнської спільноти.

У своїх матеріалах Агенція Релігійної Інформації користується компетентними джерелами з міжнародним та екуменічним авторитетом, за цими ж джерелами готує коментарі до подій у Церквах та заяв Церковної влади. Інформаційно-аналітичні звіти АРІ Ви можете слухати на хвилях Радіо «Воскресіння».

З повною добіркою інформаційних повідомлень, коментарів та анонсів, підготованих Агенцією Релігійної Інформації Ви зможете ознайомитися на сторінках бюлетеня, якщо відвідаєте Ваше поштове відділення та передплатите наше видання.

До уваги наших дописувачів

Редакція АРІ застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали, які подаються до друку.

Позиція редакції може не збігатися з думкою, що викладена в опублікованих матеріалах.

Редакція АРІ не зберігає і не повертає кореспонденцію, яка надходить на її адресу.

Постійний Синод УГКЦ в Канаді

23-24 травня 2005 р. у м. Вінніпезі (Канада) відбулося засідання Постійного Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви. Члени Постійного Синоду більшу частину часу присвятили основному питанню: підготовці Синоду Єпископів УГКЦ, який проходитиме у серпні ц. р. у Львові.

Донедавна, Постійний Синод скликали тільки в Україні. Проте усвідомлюючи, що УГКЦ існує далеко за межами України, владики Синоду Єпископів УГКЦ вказали на необхідність краще пізнати повноту нашої Церкви. Для реалізації цього завдання було вирішено один раз на рік засідання Постійного Синоду проводити поза межами України. Так, минулого року таке засідання було у Польщі, а цього року — у Канаді.

Візит членів Постійного Синоду до Канади розпочався у неділю, 22 травня, із Архієрейської Божественної Літургії в кафедральному соборі свв. Во-

лодимира і Ольги, яку у співслужінні з членами Постійного Синоду та єпископатом і духовенством Канадської митрополії УГКЦ відслужив Блаженніший Любомир (Гузар).

Сама подія, ставши фактом унікальним (на американському континенті вперше відбувається таке засідання), стала нагодою для українського греко-католицького духовенства Канади віднайти себе та порушити питання спільних зацікавлень. Тому на цей час з усіх єпархій Канади (яких є п'ять) у Вінніпезі зібралися священники, монахи, монахині та семінаристи, щоб проаналізувати своє покликання як церковної одиниці та поглибити знання про самих себе, а понад усе — у спільній молитві відчувати, що ми — одна Церква.

«Ці дні по засіданнях Постійного Синоду, від 24 до 26 травня можуть стати зворотним пунктом нашого релігійного світосприйняття, — наголосив

у своїй публікації про цю подію о. Михайло Ковальчик, душпастир УГКЦ в Едмонтоні (Канада), — а понад усе вони мають доказати одне: наша Помісна Українська Католицька Церква, що пішла слідом за нашими хліборобами та робітниками в Канаду, Америку, Бразилію, Аргентину та Австралію, що була запропорена з нашими засланцями у сибірську тайгу, а в сучасну добу, в міру своїх сил, намагається бути усюди з заробітчанами — у багатьох країнах та континентах, що попри мовні розрізнення, культурні відмінності, спроможна зберегти спільну літургійну традицію, спільне розуміння церковної помісності та знаходити спільну мову порозуміння, щоб коріння Матірної Церкви лишилось спільним нашим надбанням та завжди допомагало нам шукати те, що єднає нас в одну святу Помісну Українську Греко-Католицьку Церкву».

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

Довідка:

Кодекс Канонів Східних Церков зазначає, що Постійний Синод складається з Патріарха і чотирьох Єпископів, призначених на п'ятиріччя. Троє з цих Єпископів обираються Синодом Єпископів патріаршої Церкви, серед яких принаймні двоє повинні бути з-поміж єпархіальних Єпископів, а одного іменує Патріарх. У той самий час і спосіб слід призначити чотирьох, по змозі, Єпископів, які б у порядку, визначеному Синодом Єпископів патріаршої Церкви, поперемінно заміняли членів Постійного Синоду на випадок перешкоди. (Кан. 115, § 1, 2, 3)

Сьогодні членами Постійного Синоду УГКЦ є Блаженніший Любомир (Гузар), Глава УГКЦ, Високопреосвященний Владика Стефан (Сорока), Митрополит Філадельфійський, Преосвященний Владика Юліян (Вороновський), Єпарх Самбірсько-Дрогобицький, Преосвященний Владика Михаїл (Гринчишин), Апостольський Екзарх для українців Франції, країн Бенілюксу та Швейцарії, Преосвященний Владика Володимир (Ющак), Єпарх Вроцлавсько-Гданський.

Стань волонтером Літньої Дитячої Школи!

Молодіжна громадська організація «Академія Української Молоді» запрошує молодь віком 16-25 років долучитися до підготовки та проведення Літньої Дитячої Школи «Пізнаємо Львів», яка відбуватиметься вже четвертий рік поспіль у червні для дітей 6-12 р. Це запрошення для творчих, комунікабельних, відповідальних молодих людей, які прагнуть здобути новий досвід, а також готові поділитися своїми знаннями, вміннями та талантами з дітьми.

«Бути волонтером Літньої Дитячої Школи — це можливість здобути безцінний досвід роботи з дітьми, вдосконалити свої вміння та навички, понайти нових друзів, а головне — зробити щось корисне для суспільства. Незважаючи на те, що червень — це час екзаменаційної сесії у студентів, все таки можна присвятити 1 день для тих, хто цього справді потребує. Волонтери мають можливість вибрати собі тему занять та час проведення заняття. Ми проводимо спеціальний тренінг-семінар для волонтерів, аби підготувати їх до цієї відповідальної та дуже важливої праці» — говорить Олена Яремко, координатор Літньої Дитячої Школи.

Бажаючих бути волонтером під час цьогорічної Літньої Дитячої Школи просимо зголошуватися до Осередку «Світлиця» — УДЮМК Галицького району м. Львова: вул. Стрийська, 22 щонеділі з 13.00 до 15.00.

Про примирення українського і польського народів

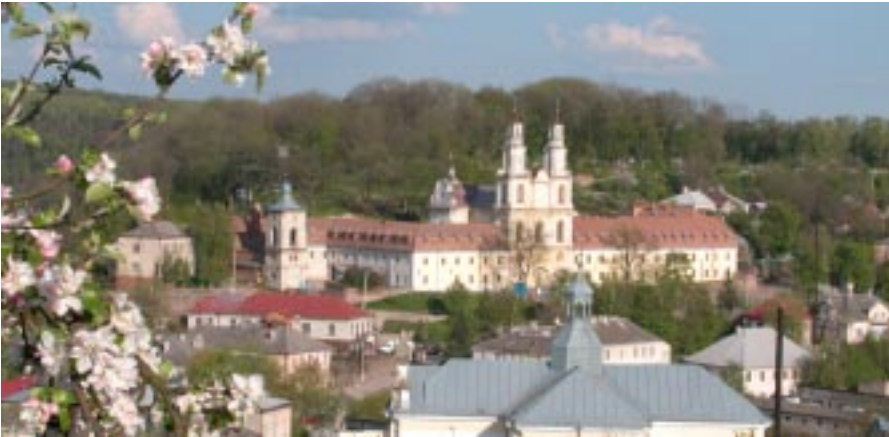
Глава УГКЦ повідомив, що цього року (19 червня в Польщі, а 26 червня в Україні) під час проведення Євхаристійних соборів (2005 рік покійний Папа Іван Павло II проголосив Роком Пресвятої Євхаристії) буде здійснений урочистий акт примирення між двома народами.

Повідомляючи це, Блаженніший Любомир підкреслив, що до такого акту ми йшли впродовж десятиліть. «Євхаристія — це символ нашого співжиття з Богом і з іншими людьми. На такому тлі примирення буде не тільки в належній формі представлено, а й стане великим актом нашої віри», — сказав на завершення цієї теми Блаженніший Любомир.

о. Ігор Яців,

прес-секретар Глави УГКЦ

Цього року Бучацький колегіум ім. Святого Йосафата, що на Тернопільщині, святкує десятиліття. Це один із перших навчальних закладів в новітній історії України, що діє під патронатом Церкви. Загалом в Україні діють 6 загальноосвітніх греко-католицьких шкіл, у яких працюють 134 педагоги та навчаються 714 учнів. Представлення цих шкіл відбулося 14 травня під час всеукраїнської прощі у відпустовому місці Зарваниця. Тут молилися за благословення для духовних шкіл України, за те, щоб юнаки і дівчата виховувалися у любові до Бога, Христової Церкви та України.

У рамках святкування ювілею у Бучачі у монастирі Чесного Хреста Господнього (ЧСВВ) відбулася VI Міжнародна науково-практична конференція «Чин святого Василя Великого: історія і освітня діяльність». У ній взяли участь громадські та державні діячі, священнослужителі, монахи, науковці, педагоги. До організації конференції долучились департамент національних меншин та еміграції при уряді Лтв-

ської республіки та Шауляйський університет. Захід розпочався 12 травня у монастирському храмі архієрейською Божественною Літургією, яку відслужив єпископ Бучацької єпархії Іриней Білик у співслужінні владик Юліана Вороновського, Софрона Мудрого, Ігоря Возняка, Володимира Війтишина та Мілана Шашіка.

Ігумен Бучацького василіяньського монастиря Чесного Хреста, директор Бучацького колегіуму ім. Святого Йосафата о. Іван Майкович розповів: «До ідеї святкування цього ювілею нас підштовхнули колеги з греко-католицьких шкіл України: у Львові лицей блаженного Климента Шептицького, школа св. Софії, школа св. Василя Великого, молодіжний центр ім. Івана Боско, колегіум ім. Патріарха Йосифа Сліпого у Тернополі.

На конференції учасники обмінялись досвідом діяльності греко-католицьких загальноосвітніх навчальних закладів в Україні, досліджували освітню діяльність василіяньського чину, зокрема на матеріалах Бучацького ва-

Бучацький колегіум

силіяньського монастиря. Всього було зачитано 18 доповідей, з них 7 підготували самі оо. василіяни, 7 доповідей — литовці (що цікаво, серед доповідачів — 5 жінок). Активно працювала на конференції делегація Шауляйського університету з Литви. Саме у цьому університеті студенти вивчають історію василіяньського чину.

Така зацікавленість зумовлена тим, що поблизу міста Шауляй розташована місцина, названа на честь оо. василіян. Вони почали працювати тут у 1749 р. і стали відомими через подвижницьку працю у справах шкільництва, видавництва, просвіти та як проповідники.

Алдона Васіляускене, старший науковий співробітник центру історії північної Литви Шауляйського університету, розповіла, що перша конференція, яка відбулася у 2001 році проходила саме в місті Шауляй, в Шауляйському університеті — науковому центрі регіону — працівники якого з ентузіазмом підхопили ідею конференції. Вдалому проведенню таких заходів сприяв духовний внесок оо. василіян у духовну та історичну спадщину Литви.

Отець Іван Майкович розповів про роботу колегіуму: «Основна увага тут звернена на учня — юнака віком 13-17 років. Ми співпрацюємо з Тернопільською Академією народного господарства. В спецкурсах наші студенти вивчають основи маркетингу, менеджменту, аудиту, предмети з професійної освіти і здобувають фах нормувальни-

Ярослав Дашкевич:

«Це злочин проти державних інтересів України, злочин проти її духовної безпеки!»

XV Міжнародна конференція «Історія релігій в Україні» проходила у Львові 16-18 травня цього року. Її організували Інститут релігієзнавства (філія Львівського музею історії релігії), Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського та відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г. Сковороди НАН України. У конференції взяли участь представники різних регіонів України, Білорусії, Польщі, Росії, Словаччини, Угорщини. У рамках конференції відбувся круглий стіл на тему «Церква і музей: проблеми охорони і збереження сакральних пам'яток».

У виступі на пленарному засіданні 15 травня директор Львівського відділення Інституту Української археографії та джерелознавства імені Михайла Грушевського Національної академії наук України Ярослав Дашкевич розповів присутнім про те, які саме документи і рукописи було викрадено з Центрального державного історичного архіву у Львові і як просувається справа виявлення крадіїв. Цей виступ з невеликими скороченнями пропонуємо читачам.

«Моє повідомлення дуже сумне і дечим нагадує некролог. Ми всі — історики і добре розуміємо, яку роль відіграє історичне джерело при вивченні минулого. На жаль, у нас з тим не все гаразд в ділянці архівних джерел, бібліотечних скарбів і музейних коле-

кцій. Як стало відомо останнім часом, громадськість України, зокрема, наукова громадськість, глибоко схвилювана фактами крадіжки документів і рукописів з Центрального державного історичного архіву у Львові. Крадіж здійснювалася протягом принаймні

двох років — починаючи з середини 2003 р. Йдеться про тисячі документів, фотографій, королівські пергаментні грамоти. Втрати для української культури і історії — велетенські. Якщо виходити з цін на чорних ринках антикваріату, вартість викраденого досягає 5

ім. Святого Йосафата святкує своє десятиліття

ка і секретаря-референта. Найголовніше для нас — дати християнське виховання юнакам; допомогти їм здобути освіту на рівні державних стандартів, а через спеціальні курси — і освіту, вищу за стандартну шкільну; дати можливість навчатися без нав'язування молодій людині фальшивих поглядів на життя (як при войовничому атеїзмі). Тут навчальні предмети не суперечать вченню Церкви. Ми вчимо своїх учнів, що людина покликана до вічного щастя перебувати з Богом. А за ті роки земного життя, які їй судилося прожити, вона повинна засвідчити своє служіння Богу, Церкві та рідній Україні».

Кількість учнів, які бажають навчатися у духовних освітніх закладах продовжує зростати. Головний аргумент на користь греко-католицьких шкіл — можливість отримати християнське виховання, спільнота, яка живе за євангельськими принципами, і високий рівень викладання загальноосвітніх предметів.

Любомира Бурка

1. На засіданні круглого столу; 2. О. Іван Майкович, директор Колегіуму ім. Святого Йосафата (ЧСВВ); 3. За мікрофоном — Алдона Васіляускене, співорганізатор конференції; 4. Вихованці Бучацького колегіуму.

Історична довідка

Місто Бучач, де розташований колегіум святого Йосафата, має давню історію. Його територія була заселена ще у 6-3 тисячоліттях до н. е., тут виявлено залишки поселень трипільської культури. Перша письмова згадка про Бучач сягає 1260 р. У 17 столітті оо. василіяни тут засновують монастир, де наприкінці 1754 р. відкривається загальна латинська школа. Через тридцять років на базі латинської школи відкривають трикласну нормальну школу, згодом вона стає п'ятикласною. З 1820 р. — шестикласна гімназія. У ній навчались відомі українські діячі Іван Вагилевич, поет Антін Любич-Могильницький, фольклорист та етнограф Володимир Гнатюк, живописець Модест Сосенко та ін. У 1911-1946 рр. діє Бучацький місійний інститут ім. св. Йосафата оо. василіян. Сьогодні у Бучацькому колегіумі навчається близько 150 учнів. В колегіумі діють 9-11 класи. На навчання учні приймаються на основі конкурсного відбору. У колегіумі формуються свої традиції, ведеться цікава позакласна робота, проводяться спільні заходи та святкування. З 1995 року колегіум закінчило 337 учнів, з них — 31 медаліст.

мільйонів доларів. Не підлягає сумніву, що крадіж здійснювали працівники архіву, бо серед них невідомо яким чином опинилися наркомани, люди з кримінальним минулим, хронічні алкоголіки, — тобто люди, яких на гарматний постріл не можна було підпускати до архівів.

Архівне керівництво в образі Державного комітету архівів України (тепер — у стані ліквідації) і дирекції Львівського історичного архіву, всіма способами гальмували і перешкоджали тому, щоб справа ця вийшла назовні. Спершу просто заявляли, що нічого особливого не сталося, потім заявляли, що дещо дійсно було викрадено. Офіційне слідство розпочалося

в грудні минулого року. Досьогодні не оголошені списки втраченого. Треба думати, що нічого (або майже нічого) не повернеться назад до архівів України. Чимало з цих матеріалів вже вивезено контрабандою за кордон.

Слідство намагалися затягнути або й звести нанівець: були навіть висловлювання архівного керівництва, що для перевірки архіву потрібно 20 років.

Архівне керівництво і слідчі органи в основному шукали не злодіїв, а тих, хто говорив про злочинство, — мовляв, як вони сміють говорити. При цьому, критика була спрямована й на народних депутатів, які сміли ставити питання про крадіжку у стінах Верховної Ради і перед урядом.

У минулому місяці під егідою Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка ми провели круглий стіл, присвячений цій проблемі. На цей круглий стіл не з'явився ніхто з запрошеного архівного керівництва. Крім того, ми провели прес-конференцію в Києві в агентстві УНІАН (...) Відомості про великомасштабну крадіж вийшли далеко поза межі України. Відомості про це публікувалися в Англії, Польщі, Росії. Здавалося б, за таких умов не можна приховати інформацію, але вона приховується досі. Як ви розумієте, це полегшує роботу злодіїв, тих, хто займається перепродажем документів, і тих, хто були патронами цієї крадіжки.

Закінчення на стор. 14-15

Завершився проект «Біблійні історії» для дітей з вадами зору

Західне Регіональне Біблійне Товариство у травні цього року завершило проект «Біблійні історії» для незрячих дітей. Завдяки підтримці багатьох релігійних та комерційних організацій з'явилась можливість надрукувати і передати дітям з вадами зору, які не можуть читати звичайні книги, видання Біблії шрифтом Брайля — «Біблійні історії». Про цей проект загалом та його завершення кореспонденту АРІ розповіла Олена Кушнір, менеджер відділу зовнішніх зв'язків Західного Регіонального Відділення Українського Біблійного Товариства.

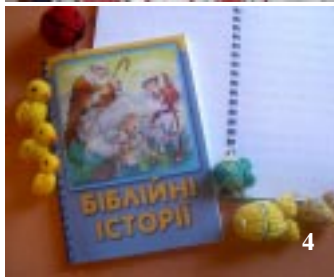
Українське Біблійне Товариство (УБТ) є ініціатором проведення в Україні свята Біблії. Кілька років поспіль цей день відзначається наприкінці жовтня. У Дні Біблії об'єдналося дуже багато Церков. Мета свята — повернути вірних та увагу громадськості до Божого Слова. У цей день ми закликали людей подумати про наших співвітчизників, які не можуть самі читати Біблію. Тоді ж було започатковано благодійний проект для незрячих дітей. У рамках цього проекту було заплановано надрукувати «Біблійні історії» шрифтом Брайля. У січні розпочався друк цих видань на спеціальних принтерах у Львові, і вже з лютого-березня всіма регіональними відділеннями Біблійного Товариства ці видання поширювалися по Україні.

Наше західне відділення співпрацює з школою-інтернатом №100 для сліпих дітей. Це найбільший заклад для дітей з вадами зору на Західній Україні. Тут навчаються 114 учнів. Саме завдяки співпраці з цією школою зародилася ідея започаткувати цей проект.

Ми розповсюджували це видання в інших областях, де є консультативні пункти від Київської очно-заочної школи для сліпих і слабозорих і також через реабілітаційні центри для сліпих і слабозорих. Ми збрали інформацію про такі заклади і в кожному області були доставлені ці видання. Сподіваємось, що ми будемо продовжувати таку роботу з людьми з вадами зору, адже є потреба в інших виданнях для них, а розповсюдження книги «Біблійні історії» вже завершено. Для урочистого

закінчення проекту в нашому регіоні ми провели свято Біблії у спеціалізованій школі-інтернаті №100 у Львові. На святі були присутні представники Церков, які брали участь у проекті (УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП, РКЦ, ХВС та інші), деякі Церкви представили дитячі та молодіжні музичні колективи (Молодіжний хор УПЦ МП, «Ансамбль дзвіночків» Церкви Адвентистів сьомого дня) Наприкінці свята кожен з дітей зміг отримати книгу «Біблійні історії».

У планах УБТ — проект «Боже слово для людей похилого віку». Заплановано видання Євангелія від Луки і Псалтиря великим шрифтом. Це видання буде зручно читати всім, хто за віком частково втратив зір, але хоче самостійно читати Боже Слово.

1. Читання книги шрифтом Брайля;
2. Почесні гості;
3. «Ансамбль дзвіночків» (Церква Адвентистів сьомого дня);
4. Видання «Біблійні історії», яке дарували дітям з вадами зору (поруч — іграшки, виготовлені вихованцями школи-інтернату);
5. Виступ Молодіжного хору УПЦ МП;
6. Виступ сопіляків молодшої і старшої групи школи-інтернату №100.

Закінчення. Початок на стор. 12-13
 Те, що я подаю до відома — неофіційні дані, бо офіційних даних немає, але я хочу звернути увагу на ті фонди і на ті справи, до яких дослідники в Україні вже ніколи не зможуть дійти. Це документи з історії Греко-Католицької церкви в Україні:

Фонд «Митрополіта консисторія у Львові»: викрадено 66 королівських пергаментних грамот з підписами королів і з оригінальними печатками;

Митрополітський ординаріат: коле-

кційні фотографії;

Митрополіта капітула у Львові: ряд справ, серед яких рукопис кардинала Левицького;

Василіянські монастирі: викрадено приблизно 30 справ, серед яких історична праця про монастирі, збірник документів «До історії про василіянські монастирі в Україні», монастирські хроніки, витяги з литовської метрики, які стосуються монастирів і висвячення, призначення, затвердження єпископів; особові справи свя-

щеників, монахів — разом приблизно одна тисяча аркушів документів;

Фонд Митрополита Андрея Шептицького: тисяча аркушів документів (...), паспорт Митрополита, виданий урядом ЗУНР, його листи до різних адресатів;

Частково викрадено фонди істориків-василіян, таких як Роман Лукань та Йосиф Скрутень.

Втрати торкнулися й інших конфесій:

Римо-Католицька Церква — з фо-

Історична довідка:

Українське Біблійне Товариство (УБТ) є релігійною неприбутковою організацією, що утворена діючими в Україні релігійними об'єднаннями християн різних конфесій, які визнають Біблію як Слово Боже.

Власне поняття «Біблійне Товариство» існує з 1710 р., коли в Галлі (сучасна Німеччина) було засноване перше Біблійне Товариство для забезпечення місцевої бідноти дешевими Бібліями. Згодом, 1804 р. утворюється Британське та іноземне Біблійне Товариство (БІБТ) з метою поширення Святого Писання передовсім в Уельсі. Але невдовзі БІБТ поширює свою діяльність і на інші країни, де заснуються національні Біблійні Товариства: 1813 р. в Росії, 1814 р. в Нідерландах, 1816 р. в США та в інших країнах світу. З огляду на величезний розмах, якого набув цей рух і з метою об'єднання зусиль, виникла ідея утворити єдину світову організацію. Перші спроби здійснення цього задуму зроблено в 30-х роках, однак його реалізації перешкодила Друга світова війна, і лише у 1946 році в Хейвард-сіті (Англія) зібрались делегати від 13 Товариств і утворили Об'єднані Біблійні Товариства (ОБТ).

Насьогодні членство ОБТ зросло до 144 національних Товариств, зусиллями яких ведеться праця з поширення Слова Божого в понад 200 країнах світу. Основні завдання, які ставлять перед собою всі Біблійні Товариства, — це, передусім, зробити Слово Боже доступним для кожного його рідною мовою; без будь-яких приміток та коментарів віровизнавчого характеру; за прийнятними цінами.

У XIX ст. в Україні діяли відділення Російського Біблійного Товариства (РБО), оскільки на той час Україна входила до складу Росії. Відділення були засновані в Кам'янець-Подільському 1814 р., в Харкові, Сімферополі та Одесі — 1816 р., в Києві та Володимирі — 1817 р., в Чернігові та Полтаві — в 1818 р. Всі вони існували до закриття РБО указом царя Миколи I у 1826 році.

Українське Біблійне Товариство утворилося 22 червня 1991 року на Установчій Конференції. Засновниками УБТ були: Всеукраїнський Союз Церков Християн Віри Євангельської П'ятидесятників, Об'єднаний Союз Євангельських Християн-Баптистів України, Українська Греко-Католицька Церква, Українська Православна Церква Київського Патріархату, Українська Уніонна Конференція Церкви Адвентистів Сьомого Дня. Згодом до УБТ приєдналися: Німецька Євангельсько-Лютеранська Громада в Києві, Українська Автокефальна Православна Церква, Українська Лютеранська Церква, Українська Православна Церква Московського Патріархату, Українська Римо-Католицька Церква.

Метою УБТ є переклад, друкування та поширення Святого Письма — Біблії та окремих її частин — для духовного відродження та просвітництва громадян України. Організаційно Товариство складається з чотирьох регіональних відділів: Центрального (Київ), Південного (Херсон), Східного (Харків) та Західного (Львів), які поширюють Слово Боже у своїх регіонах.

нду Митрополичої консисторії було викрадено найдавніші метрики Львівського собору (XVI-XVII ст.).

Що стосується іудейської релігії — було викрадено велику частину фонду єврейської релігійної громади у Львові і витяги з єврейських метрик.

Все це, очевидно, тільки невеликий уламок, бо докладної інформації ми досі не маємо. Докладну інформацію дали приховують від громадськості. Для чого — це великий знак запитання.

Незважаючи на те, що ці докумен-

ти (крім вище перелічених автографів Грушевського, Куліша, Драгоманова, Франка) вже опинилися на чорних ринках за кордоном, Інтерпол досі не відомлено.

Я інформую всіх про те, що скоєно. Це злочин проти державних інтересів України, злочин проти її духовної безпеки. Я говорю все це не для сенсації, а для того, щоб всі ми приєдналися до вимоги викрити злодіїв і викрити їх часом дуже високих покровителів».

(Власна інформація)

«Українська Церква і незалежність»: нове видання Львівського університету

Християнська церква має величезні морально-етичні і духовно-релігійні засоби формування духовної сутності людини та морально-духовної єдності суспільства. Державотворення, суспільно-політичний та національно-духовний розвиток в Україні нерозривно пов'язують із релігійними та конфесійними стосунками, які значною мірою впливають на загальний стан суспільства.

Ці та інші проблеми детально розглянув і проаналізував професор А. Пашук у своєму монографічному дослідженні, яке нещодавно побачило світ у видавництві Львівського університету ім. Івана Франка. Зміст цієї праці найрельєфніше відображають формулювання розділів («Хрещення України-Руси», «Посилення впливів Константинопольської патріархії», «Флорентійська унія і Українська церква», «Берестейська унія 1596 р.», «Проблема єдності Української церкви і українського народу», «Українська церква і визвольна боротьба під проводом Б. Хмельницького», «Українська церква і «Велика руїна», «Українська церква після поділів Речі Посполитої», «Нова доба в історії Української церкви», «Ліквідація Берестейської унії», «Українська церква на зламі епох»). Така структурна побудова дозволила автору дослідження розглянути політичну роль християнської церкви в розвитку державно-політичного, духовно-культурного та релігійного життя українського народу. На підставі конкретного матеріалу він відтворив драматичну долю Церкви на загальному тлі історичних подій — від часів прийняття християнства до сьогодення.

Особливу увагу професор А. Пашук звернув на роль, участь і місію християнської Церкви у сучасному житті України. Він підкреслює, що екуменізм всього християнства неминуче охоплює й Українську Церкву, яка в цьому процесі повинна знайти належне місце, визначити власну роль і усвідомити своє значення як помісна самостійна Церква. Адже лише в єдності сила Церкви, народу і держави.

*Михайло Кріль,
професор Львівського національного університету ім. Івана Франка*

Заява прес-служби Київської Патріархії

з приводу розгортання російськими церковними і політичними діячами кампанії, спрямованої проти вирішення проблеми розділення українського православ'я

*«І чому ж ти бачиш скалку в оці брата твого,
а колоди, що є в оці твоєму, не відчуваєш?»
(Мт 7,3)*

В Українській Православній Церкві Київського Патріархату з подивом відзначили, що (...) в російських засобах масової інформації збільшилася кількість публікацій, які носять відверто провокаційний і ворожий характер щодо неї або дій української державної влади. Чільні представники Московської патріархії, включно з патріархом Алексієм II, і окремі російські політичні та державні діячі послідовно ведуть кампанію з ескалації протистояння поміж юрисдикційно розділеними частинами українського православ'я, залякування світової православної спільноти розколом, дискредитації нової української державної влади та її дій в релігійній сфері.

Основна думка заяв, інтерв'ю та виступів цих осіб полягає в тому, що після зміни державної влади в Україні нібито розгортається кампанія утисків і насильства проти Московського Патріархату. Українська Православна Церква Київського Патріархату зображається ними як радикально налаштована маргінальна, націоналістична і шовіністична організація, яка будь-якою ціною намагається позбавити Московський Патріархат можливості діяти в Україні. Вони наполегливо вимагають від української державної влади «не втручатися у церковні справи», а інші Помісні Церкви, і в першу чергу Константинопольський Патріархат, залякують можливим розколом, якщо вони втручатимуться в ту ситуацію, яка склалася в Православній Церкві в нашій державі (...) У зв'язку з тим, що метою проведення вищезгаданої інформаційної кампанії є спроба зірвати розв'язання тривалого конфлікту в українському православ'ї, прес-служба Київської Патріархії має обов'язок заявити про наступне.

На відміну від Російської Православної Церкви та УПЦ МП — її структурної частини в Україні — Українська Православна Церква Київського Патріархату від 1992 року неодноразово виступала з ініціативами щодо пошуку шляхів розв'язання існуючих в українському православ'ї протиріч,

не висуваючи при цьому жодних попередніх умов. В той же час Священноначаліє РПЦ та УПЦ МП не тільки не виявляло ніякого бажання робити хоч щось для подолання розділення Православної Церкви в Україні, але й навпаки, своїми заявами і діями лише погіршувало ситуацію.

Так зване «позбавлення сану» та «накладення анафем» на Предстоятеля УПЦ Київського Патріархату, постійний тиск на органи державної влади в Україні щодо обмеження прав віруючих Київського Патріархату, спроби повністю ізолювати Київський Патріархат від спілкування з іншими Помісними Церквами, з богословської точки зору необґрунтоване і канонічно невірне ставлення до Київського Патріархату, як до еретичної спільноти, яке виявляється у вказівках Священноначалія УПЦ МП духовенству знову звершувати Святі Тайнства та обряди над тими, хто їх вже прийняв у Київському Патріархаті — все це лише окремі епізоди того комплексу заходів, якими Московський Патріархат до цього часу намагається зберегти повноту своєї духовної влади над Україною. Очевидно, що засліплені шовіністичними поглядами та політичними ідеями відновлення в будь-якій формі Російської імперії московські церковні і світські політики не здатні запропонувати адекватний ситуації та реаліям українського життя шлях подолання існуючих протиріч.

Згідно достовірних даних українського Центру ім. Разумкова, опублікованих в журналі «Національна безпека і оборона» (№3, 2004 р.) православними віруючими вважають себе понад 16 мільйонів громадян України старших 18 років, з них близько 10 мільйонів відносять себе до Київського Патріархату. Більше, ніж у 2/3 адміністративних регіонів України підтримка Київського Патріархату переважає підтримку Московського. Навіть ці окремі дані незалежного комплексного соціологічного дослідження, проведеного в першій половині 2004 р., свідчать, що Київський Патріархат не є

регіональною, шовіністично-націоналістичною або маргінальною структурою. За кількістю архієреїв, духовенства, віруючих, парафій, навчальних закладів, тощо, Київський Патріархат вже зараз є однією з найбільших Помісних Православних Церков у світі, перевершуючи за вказаними показниками окремі Помісні Церкви. Тому невизнання Київського Патріархату — це не стільки внутрішньоукраїнська проблема, скільки проблема для всього світового православ'я.

За багаторічну історію міжправославного розділення своїми неадекватними, а часто і ворожими діями Московський Патріархат довів, що його мета — не розв'язання конфліктної ситуації, яка існує в українському православ'ї, а збереження, в інтересах власної держави і за будь-яку ціну, влади над душами громадян України. Інспірована і заохочувана з Московської патріархії участь єпископату, духовенства і віруючих УПЦ МП від імені Церкви у агітаційній кампанії проти кандидата в Президенти України В. Ющенка і на підтримку В. Януковича, стала лише підтвердженням цього факту та обурило українське суспільство.

Незаконна участь ієрархів і духовенства УПЦ МП під час виборів в політичній агітаційній кампанії привела до самодискредитації цієї Церкви в очах багатьох громадян України. За даними вищезгаданого дослідження Центру ім. Разумкова переважна більшість прихильників УПЦ МП проживають в тих областях України, які проголосували за В. Ющенка. Тому в останні місяці віруючі, які раніше належали до УПЦ МП, через обурення політичною агітацією у їхніх храмах та розуміючи, що вона стала наслідком адміністративного підпорядкування їхніх парафій Московському Патріархату, виявляють бажання вийти з його юрисдикції і перейти в юрисдикцію УПЦ Київського Патріархату.

Право на зміну релігійними громадами свого підпорядкування зареєстрованим релігійними центрами закріплене Законом України «Про свободу

совісті і релігійні організації». Керівництво УПЦ Київського Патріархату спеціально не спонукає віруючих, які належать до УПЦ МП, виходити з підпорядкування їй, застосовувати при цьому насильство або іншим чином порушувати діючі закони, але якщо самі віруючі виявляють бажання увійти до складу Київського Патріархату, наша Церква не має морального права та юридичних підстав відмовляти їм у цьому та сподівається, що відповідними органами державної влади релігійним громадам буде і надалі забезпечуватися можливість для реалізації свого законного права обирати, до якого патріархату їм належати.

Враховуючи все це, наша Церква категорично відкидає наклепницькі звинувачення в тому, що вона нібито організовано і цілеспрямовано розпалює міжконфесійну ворожнечу, дестабілізує ситуацію в Україні або проводить кампанію із «захоплення храмів УПЦ МП». Навпаки, в лютому 2005 р. у своєму зверненні Священний Синод і Вища церковна рада УПЦ Київського Патріархату вкотре закликали єпископів, духовенство і віруючих УПЦ МП до примирення та діалогу, припинення ворожнечі і протистояння. Справжньою причиною виникнення конфліктів під час виходу релігійних громад з підпорядкування УПЦ МП і переходу в Київський Патріархат є ігнорування вищим керівництвом УПЦ МП волевиявлення парафіян в цьому питанні та бажання представників Московського Патріархату зберегти свою організаційну структуру за будь-яку ціну, в тому числі через розповсюдження наклепів, провокації та насильство, ігнорування норм законів та дезінформацію органів влади і суспільства. Незважаючи на явну підтримку зі сторони багатьох представників влади, УПЦ Московського Патріархату роками безпідставно намагалася представляти себе гнаною в Україні. Зараз ми є свідками того, що ця порочна практика продовжується.

Державна влада України зацікавлена у збереженні громадянського миру і злагоди, консолідації суспільства, чого в повній мірі об'єктивно не можна досягнути, доки не буде розв'язано існуючі проблеми в українському православ'ї. В інтересах всього українського суспільства і в рамках законодавчого поля українська влада робить

кроки, які можуть привести до істотних зрушень в цьому питанні. Зацікавлені церковні і політичні діячі в Росії розуміють, що будь-який реалістичний шлях до відновлення єдності українського православ'я веде до істотного і невідворотного зменшення присутності Московського Патріархату в Україні. Тому безпідставні звинувачення з боку чільних представників Московського Патріархату і навіть державних діячів Росії (зокрема — Директора Інституту країн СНД К. Затуліна та радника Посольства Росії в Україні С. Кузнецова) на адресу української державної влади у нібито «втручаннях у церковні справи» насправді спрямовані не на забезпечення прав віруючих УПЦ МП на свободу віросповідання, а на збереження власного впливу на Українську Православну Церкву і через неї — на політичну ситуацію в нашій державі.

Постійно, грубо і неприховано втручаючись у внутрішні справи України і, наскільки це можливо, використовуючи при цьому вплив і авторитет Російської держави та відстоюючи не стільки церковні, скільки політичні і навіть шовіністичні інтереси, Російська Православна Церква втратила моральне право на критику кроків, спрямованих не на консервування існуючої конфліктної ситуації, а на її якнайшвидше і адекватне розв'язання, які робить УПЦ Київського Патріархату або українська державна влада.

Враховуючи всі вище викладені та інші обставини, а також історичні реалії, єдиним православним духовним центром, здатним допомогти Православній Церкві в Україні вийти з періоду розділення і протистояння, є Константинопольська Церква-Мати. Висловлене Константинопольським патріархом Варфоломеєм у вітальних листах до Президента України В. Ющенка з нагоди його обрання бажання активно сприяти розв'язанню українських церковних проблем, заява офіційного представника Константинопольського Патріархату архієпископа Всеволода про те, що Московський Патріархат у 1686 р. неканонічно отримав владу над Київською Митрополією — все це відкриває реальний шлях до визнання Київського Патріархату світовим православ'ям і подолання розділення Православної Церкви в Україні. Погрози на адресу Константинопольського Патрі-

архату розколом у світовому православ'ї, які останнім часом звучать у заявах представників Московської патріархії, є свідченням, з одного боку — усвідомлення хиткості позицій РПЦ в Україні та слабкості канонічної аргументації власних дій, а з іншого — підтверджують, що Священноначаліє РПЦ більше цінує збереження власної влади і впливу, ніж інтереси Православної Церкви.

Приклад розвитку конфлікту навколо юрисдикції над Естонською Церквою в 1996 р. або невдалі спроби вплинути на результати минулорічного протистояння навколо митрополій Північної Греції, а також інші події свідчать про те, що на відміну від Константинопольського Патріархату справжній, а не удаваний, авторитет РПЦ в світовому православ'ї не такий вже й високий. В разі ймовірного розриву молитовного спілкування з Константинополем через визнання Київського Патріархату, РПЦ реально може розраховувати на підтримку двох-трьох Помісних Церков, а тому ніякого «розколу світового православ'я» не станеться і Московська патріархія в дуже недовгому часі змушена буде шукати виходу з самоізоляції.

УПЦ КП через своїх офіційних представників неодноразово заявляла, що вона не має наміру закликати українську владу, або своїх вірних та прихильників, незаконними чи насильницькими методами утверджувати в Україні єдину Помісну Православну Церкву. Єдине бажання єпископату, духовенства і вірних нашої Церкви — розбудувати Київський Патріархат як Помісну Православну Церкву українського народу, досягти його визнання іншими Помісними Церквами-Сестрами, мати з ними, і зокрема з РПЦ, братерське євхаристичне, молитовне і духовне спілкування та повноцінно виконувати покликання Церкви — вести свою паству шляхом спасіння до Небесного Царства. Ті ж сили, які перешкоджають Церкві з багатомільйонною паствою і понад тисячолітньою історичною традицією — повноцінно звершувати своє служіння і зайняти достойне місце серед Церков-Сестер світового православ'я, насправді дбають не про благо Церкви, а про задоволення мирських інтересів та гріховних потягів владолубства, марнославства і гордості.

Відкриття беатифікаційного процесу

не через п'ять років,

Папа Бенедикт XVI скасував обов'язковий п'ятирічний термін, який потрібен для відкриття беатифікаційного процесу. Такий виняток із загального правила Папа зробив для свого попередника Івана Павла II. У листі з цього приводу, якого Бенедикт XVI зачитав на зустрічі з клиром римської дієцезії, Папа зазначив, що, «враховуючи особливі обставини, він постановив скасувати обов'язок п'ятирічного очікування після смерті Слуги Божого Івана Павла II (Кароля Войтили), щоб процес його канонізації зміг розпочатися негайно». Вперше ця новина прозвучала ще 13 травня, в день Матері Божої Фатімської і 24-ої річниці замаху на Івана Павла II на площі св. Петра в Римі. Іван Павло II був дуже прив'язаний до Фатімської Матері Божої і

завжди вважав, що саме вона оберегла його під час замаху Алі Агджі, який відбувся на площі св. Петра 13 травня 1981 року. Кулю, яка тоді влучила в Папу, згодом було вмонтовано у корону скульптури Фатімської Мадонни.

Ще до того, як Бенедикт XVI закінчив читати листа з цим рішенням, присутні священники і диякони у соборі св. Івана Латранського піднесли, з ентузіазмом аплодуючи.

Лише Папі належить така можливість — скасувати обов'язкове п'ятирічне очікування для того, щоб відкрити процес беатифікації. Цей обов'язок встановив сам Іван Павло II в апостольській конституції «*Divinus perfectioris Magister*», опублікованій в 1983 р. Цей документ мав метою спростити процедуру визнання особи святою, на-

даючи більшій важливості історико-науковому пошуку. П'ять років очікування становлять т. зв. «правило обережності, покликане заспокоїти емоції, які майже завжди супроводжують смерть великих діячів Церкви». Проте у випадку з попереднім Папою мало місце *acclamatio* — тобто, проголошення через «народне визнання». Наочно в існуванні такого визнання можна було переконатися в день похорону Івана Павла II, коли вірні заповнили площу св. Петра плакатами з написом «*Santo subito!*» (тобто «Святий вже!»). Тимчасом до Ватикану продовжують надходити свідчення про чудесні зцілення важкохворих людей, які сталися після молитовного звернення до Папи Войтили. Слід зазначити, що для процесу беатифікації і канонізації вагомими є

Перші місяці понтифікату

Наступного дня після дня народження Папи Івана Павла II, 18 травня, його наступник Бенедикт XVI відзначив перший місяць свого понтифікату.

Серед тих, кого Бенедикт XVI прийняв на аудієнціях у перші дні свого понтифікату, можна виділити п'ять груп: кардиналів, присутніх у Римі — 22 квітня, журналістів — 23 квітня, релігійні делегації, що прибули на інтронізаційну месу та групу німецьких паломників — 25 квітня, швейцарських гвардійців — 6 травня.

Бенедикт XVI також поновив традиційні загальні аудієнції. Через тиждень після свого обрання, тобто 27 квітня, новий Папа провів інавгурацію першої загальної аудієнції свого понтифікату, у присутності 15 тисяч вірних. На його 4-ту аудієнцію, 18 травня, прибули 25 тисяч паломників. Всього за це час близько 70 500 осіб відвідали Ватикан, щоб взяти участь у загальних аудієнціях, які відбуваються тут щосередини (з них трохи більше ніж 10 400 — німці, з рекордом на аудієнції 18 травня, де їх було майже 5 800). Бенедикт XVI тричі прочитав молитву «*Regina Coeli*» («Цариця Неба») опівдні в неділю, з вікна свого офісу на третьому поверсі апостольського палацу (вперше це трапилося 1 травня).

Від 25 квітня Папа розпочав давати приватні аудієнції, офіційно прийнявши протягом місяця майже 54 прелатів. Але Бенедикт XVI, на відміну від свого попередника, не приймає приватно неофіційні групи і не відкриває для відвідання паломниками месу, яку він править зранку у своїх апартаментах.

Папа також прийняв з візитом «*ad limina*» («до апостольських порогів») групу єпископів зі Шрі-Ланки (7 травня) та Руанди (20 травня).

Окрім того, що Бенедикт XVI прийняв політичні делегації, які прибули на інавгураційну месу 24 квітня, новий Папа прийняв за перший місяць свого понтифікату візити двох політичних діячів: італійського президента Карло Аджеліо Чампі (3 травня) і президента ПАР Тхако Мбекі (6 травня). Він прийняв також мера Рима Вальтера Вельтроні (7 травня), дипломатичний корпус, акредитований при Апостольському Престолі (12 травня) і перші вірчі грамоти — посла Македонії при Святому Престолі (19 травня).

Невдовзі після свого обрання Папа провів призначення єпископів на голів дієцезій та до курії. Серед найважливіших призначень — призначення єпископа Джозефа Вільяма Левади на голову Конгрегації віровчення (13 травня).

Серед важливих текстів і промов Бенедикта XVI можна назвати ту, що прозвучала під час меси на завершення конклаву, яку Папа відправив у Сикстинській каплиці (20 квітня), згодом — у гомілії інавгураційної меси (24 квітня), меси вступу на посаду у базиліці Св. Івана Латранського (7 травня), меси висвячення римських священників (15 травня), а також промов на двох загальних аудієнціях, під час молитви «*Regina Coeli*» і на зустрічах: з дипломатами (12 травня) і римським клиром (13 травня).

Перша церемонія беатифікації нового понтифікату відбулася 14 травня, під час якої кардинал Хосе Сарайва Мартінс, префект Конгрегації у справах святих, беатифікував двох монахинь: Бенедикт XVI прийняв рішення не очолювати більше беатифікаційних процедур. Серед важливих рішень його понтифікату, безумовно, — проголошення офіційного відкриття процесу беатифікації Івана Павла II.

Бенедикт XVI протягом першого місяця свого понтифікату 5 разів залишав Ватикан. Він відвідав три найбільші римські базиліки (св. Павла-поза-Мурами 26 квітня — для богослужіння, св. Івана Латранського — 7 травня для меси свого вступу на посаду і 13 травня для зустрічі з римським кли-

Святішого Отця Івана Павла II:

— *а нехайно*

лише ті чудеса, які мали місце після смерті кандидата на прославу.

Якщо «процес» завершується на користь кандидата, його досє надходить на розгляд до Конгрегації у справах святих, де його розглядає вже так звана «медична комісія», до складу

якої можуть входити представники інших релігій та світські особи. Комісія повинна визначити, чи не має чудо, яке приписується кандидатові наукового, або хоча б логічного пояснення. Якщо комісія не знаходить такого пояснення, Конгрегація підтверджує, що диво справді сталося і здійснив його справді кандидат в блаженні.

В інтерв'ю італійській пресі керівник Конгрегації у справах святих португальський кардинал Хосе Сарайва Мартінс зазначив з цього приводу: «Папа Войтила був живим Євангелієм, прикладом святості... Він з надзвичайною серйозністю приймав Євангеліє у всій його радикальності і з усіма наслідками (...), як він сам говорив, без жодних «поблажок».

Іван Павло II зробив зі страждань

інструмент євангелізації, підкреслив кардинал. Усім своїм життям він давав зрозуміти, що в цьому світі страждання не є ані абсурдним, ані безпотрібним, воно є великою цінністю», додав кардинал-префект. За його словами, віра Папи не була «абстрактною, а конкретною, істотною... вона ідентифікувалася зі щоденним життям і його священним покликанням».

За словами префекта, рішення Папи Бенедикта XVI є надзвичайним дарунком Церкві, особливо те що воно було прийнято в день Фатімської Матері Божої, підкреслюючи цим фундаментальність того місця, яке Пречиста Діва Фатімська займала в духовному житті Івана Павла II. І додав, що таке рішення нового Папи є, без сумніву, «волею Божою».

Бенедикта XVI: статистика

ром, та Санта-Марія-Маджоре 7 травня — для освячення ікони Salus Romani Populi). Два наступні дні після першого місяця свого обрання, 20 і 21 травня, Папа відвідав свої колишні апартаменти, розташовані неподалік від Ватикану.

Нарешті, 5 травня Папа офіційно залишав Рим, щоб відвідати літню папську резиденцію Кастельгандольфо, розташовану за 30 км від італійської столиці.

29 травня Папа очолив закриття національного італійського Євхаристійного конгресу, що пройшов у м. Барі. Найближча серед запланованих поїздок — до Кельну, на зустріч з молоддю, яка відбудеться у рідній країні Папи (там Бенедикт XVI проведе 4 дні).

Бенедикт XVI вперше прийняв членів дипломатичного корпусу, акредитованих при Святому Престолі 12 травня. У своїй промові він висловив побажання розвитку відносин з країнами, які ще не представлені у Ватикані.

В даний час Святий Престол підтримує дипломатичні відносини з 174 країнами, до яких слід додати Мальтійський орден і дипломатичні місії спеціального характеру в Російській Федерації та Палестинській автономії. Слід також назвати представництва Ватикану при трьох міжнародних ор-

ганізаціях: ООН, Міжнародній організації захисту прав людини та Лізі арабських країн (остання створена 8 лютого 2000 року).

Останніми країнами, які нормалізували свої дипломатичні відносини з Ватиканом, є Тимор і Катар (2002 р.) У 1978 р., на початку понтифікату Івана Павла II, при Ватикані були акредитовані 92 країни. Під час понтифікату Івана Павла II з Апостольською Столицею зав'язали дипломатичні відносини 82 країни.

Папа у приватному житті

Люди, які близько знають нового Папу, відомого своїм суворим дотриманням вчення Церкви, відгукуються про нього як про дуже м'яку людину. Зокрема, вони розповідають, що Йозеф Рацінгер з великою приязню ставиться до кішок.

Господарські служби Ватикану не дозволили Папі Римському Бенедикту XVI, після того, як він переселився у папські покої в апостольському палаці, взяти зі собою на нове місце двох домашніх котів. «Всім відомо про любов Святішого Отця до котів. Ми уважно стежимо за труднощами Папи, який змушений часто повертатися на попередню квартиру поруч з Ватиканом, щоб потурбуватися про котів. Ми спо-

діваємось, що Ватикан дозволить його домашнім котам переселитися в апостольський палац», — зазначила, представник мерії Рима Моніка Чиринна.

За словами кардинала Тарчизіо Бертоне, «щоразу, коли Папа зустрічає кішку, він вітається з нею і заводить розмову, іноді довгу. Кішка, як зачарована, йде за ним слідом».

Одного разу кардинал Рацінгер привів за собою у Ватикан десяток котів, так що швейцарським гвардійцям довелося втрутитися у справу зі словами: «Ваше високопреосвященство, кішки беруть штурмом Святий Престол!»

***

Рояль з приватної резиденції, де мешкав раніше кардинал Рацінгер, демонтовано і перевезено в папські апартаменти — адже Папа має звичку відпочивати, виконуючи на фортепіано класичні твори. За свідченнями, його улюблений композитор — Моцарт.

Перевезення роялю відбувалося з певними труднощами, адже його не змогли винести ані сходами, ані через вікно. Тих, хто відповідав за переїзд, вразила величезна кількість книг і документів, а також аскетична суворість меблів у помешканні колишнього голови Конгрегації віровчення.

Підготувала З. Курдина

НОВИНИ З ВАТИКАНУ

Американського архієпископа Вільяма Леваду призначено префектом Конгрегації віровчення

Папа Римський Бенедикт XVI призначив архієпископа Сан-Франциско Вільяма Леваду новим префектом ватиканської Конгрегації віровчення.

До свого обрання на престол св. Петра кардинал Йозеф Рацінгер очолював цю Конгрегацію протягом 23 років.

68-річний єпископ Левада вважається богословом-консерватором.

З 1995 року він очолював архідієцезію Сан-Франциско, а перед тим був архієпископом Орегонським. Прелат вже працював у Конгрегації віровчення з 1976 по 1981 рр. В 2000 році він знову увійшов до складу Конгрегації, є одним з авторів Катехизму Католицької Церкви. Досі архієпископ Левада очолював комісію єпископської конференції США з віровчення.

Обійнявши цю посаду, прелат стане першим американцем — префектом такої важливої Конгрегації і найбільш високопоставленим американцем у Римській курії. Традиційно Конгрегацію віровчення очолює прелат в чині кардинала, і ймовірно, що архієпископ отримає червону кардинальську шапочку (біретту) з рук Бенедикта XVI вже під час найближчої консисторії.

Наразі відомо, що єпископ Левада вступить на посаду у вересні. Архієпископ Сан-Франциско прибуде до Ватикану на початку червня, щоб зустрітися з Папою і членами своєї дикастерії. Таким чином він зробить перший огляд справ, за які тепер відповідатиме. Американський архієпископ вже зустрічався з Папою 3 травня. Протягом цього літа преосв. Левада повинен підготувати свого наступника на кафедрі у Сан-Франциско, стежачи водночас за діяльністю Конгрегації віровчення. І навпаки, найважливіша дикастерія Апостольського Престолу не може прийняти жодного важливого рішення аж

до остаточного прибуття до Рима свого префекта.

Рукоположено першого в історії католицького єпископа для Узбекистану

Держсекретар Ватикану кардинал Анджело Содано здійснив 14 травня в Римі єпископську хіротонію Єжи Мацулевича, керівника апостольської адміністрації в Узбекистані.

Рукоположення відбулося в римській базиліці св. Апостолів, розташованій поряд з головним будинком ордену братів-францисканців конвентуальних. До свого призначення главою католицької спільноти Узбекистану о. Мацулевич був помічником генерала цього ордену у Східній Європі.

«Як францисканець, я спробую зробити так, щоб всі жителі Узбекистану могли жити разом, в мирі і благополуччі», — сказав 49-річний прелат в інтерв'ю агентству CNS. Єпископ Мацулевич також розповів про свою зустріч з Папою Бенедиктом XVI 16 травня. Під час аудієнції Папа і прелат розмовляли про необхідність розвитку діалогу з мусульманським світом.

Населення Узбекистану становить 26 мільйонів, 88% з них сповідують іслам. За оцінками Ватикану, у цій центральноазіатській країні — близько 4 000 католиків, однак, за словами єпископа Мацулевича, ця цифра є умовною. Вона радше відображає кількість етнічних поляків, які живуть в Узбекистані, ніж реальну кількість вірних католицьких храмів.

За словами нового єпископа, у країні діє шість католицьких парафій, в яких служать 10 священиків-францисканців. Також в цій країні працюють три ченці з цієї чернечої спільноти і 10 черниць із заснованого блаженною Матір'ю Терезою Калькуттської ордену милосердя. За словами Мацулевича, в Андіжані, де в середині травня відбулися криваві зіткнення, католицької парафії немає.

Китай не виключає можливості встановлення офіційних зв'язків з Ватиканом

Материковий Китай не виключає

можливості встановлення офіційних зв'язків з Ватиканом, які було перервано понад 50 років тому. Головною умовою цього повинно бути визнання Святим Престолом Тайваню як «невіддільної території Китаю». Про це, як пише газета «China Daily», заявив представник МЗС КНР Кун Цюань.

Дипломат заявив про «щирі зусилля» КНР в налагодженні зв'язків з Ватиканом і висловив сподівання, що «за нового понтифікату Святий Престол створить сприятливі умови для нормалізації відносин».

Ватикан — єдина з європейських держав, яка підтримує офіційні зв'язки з Тайванем. КНР у 1951 році розірвала зв'язки з Апостольським Престолом, який продовжував підтримувати відносини з Тайванем. У серпні 1957 року у Китаї було створено асоціацію католиків-патріотів, яка діє незалежно від Ватикану. Ця країна нараховує близько 3 млн. католиків.

Захисники прав тварин вітають обрання Бенедикта XVI

Організація «Люди за моральне ставлення до тварин» (PETA) підтримала обрання кардинала Йозефа Рацінгера Папою Римським.

Директор цієї організації Брюс Фрідріх, католик за віросповіданням, надіслав вітального листа Бенедикту XVI, у якому закликав Папу «внести до світ нову еру поваги і співчуття до всіх живих істот». Така підтримка Бенедикта XVI зі сторони активістів руху захисту тварин є доволі несподіваною, оскільки вони часто вступають у відкриту полеміку з релігійними організаціями.

У своєму листі керівник PETA процитував слова кардинала Рацінгера про те, що будь-яке життя є священне, у тому числі і тварин. «Тварини передані під опіку людей, і ми не маємо права робити з ними те, все, що заманеться, — заявив майбутній Папа декілька років тому. — Тварини — створіння Господні, і хоча вони не мають таких безпосередніх стосунків з Богом як людина, вони творіння його волі, яких слід поважати, як товаришів по створеному Ним світу, як важливу частину цього світу».

НОВИНИ З-ЗА КОРДОНУ

Телеканал отримав попередження за політичну карикатуру на Бенедикта XVI

Приватний французький телеканал Canal+ отримав попередження від Вищої аудіовізуальної ради Франції за політичну карикатуру на Папу Римського Бенедикта XVI.

В оприлюдненому офіційному коментарі Вища аудіовізуальна рада — державний орган, завдання якого є спостереження і контроль за змістом радіо- і телепрограм — висловила адміністрації Canal+ вимогу неухильно дотримуватися положень конвенції, яка визначає правила роботи аудіовізуальних ЗМІ.

Приводом для попередження стала телепередача «Guignol» («Ляльки»), в якій Бенедикт XVI, баварець за походженням, був показаний в образі нового фюрера на ім'я Адольф II.

Ця політична карикатура на Папу Римського стала причиною кількох скарг, в тому числі і зі сторони єпископату Римо-Католицької Церкви у Франції. Розглянувши скарги, Вища аудіовізуальна рада розцінила передачу як «образливу» і висловила вимогу, щоб Canal+ надалі «поважав різні політичні, культурні і релігійні погляди громадян і не надихав дискримінаційну поведінку, пов'язану з расою, статтю чи національністю», а також поважав право на приватне життя.

У відповідь керівництво телеканалу прилюдно висловило «жаль» з приводу того, що вказана передача намагалася «дискредитувати образ Папи Бенедикта XVI, натякнувши на його дитинство в Німеччині».

Французи протестували проти рішення уряду ліквідувати вихідний день на Трійцю

Численні профспілки Франції закликали до страйків на знак протесту проти рішення оголосити другий день празника Святої Трійці, який випадає на понеділок, робочим днем. Традиційно цей день у Франції був вихідним.

Після літа 2003 року, коли в країні, за офіційними даними статистики, через спеку померло 15 тисяч французів похилого віку, влада прийшла до висновку, що ця категорія населення

потребує додаткової допомоги. Підраховано, що до 2010 року будинки для людей похилого віку мають прийняти 90 тисяч осіб (в тому числі й інвалідів). Це означає, що необхідно побудувати ще 200 таких будинків, загальною вартістю 2 млрд. євро.

Щоб зібрати необхідну суму, уряд вирішив не вводити новий податок, а оголосити додатковий робочий день, який назвати «днем солідарності». Влада сподівалась, що такі заходи будуть сприйняті французами менш болісно, але прорахувалася. На захист вихідного дня виступили ліві партії і профспілки, священники і приватні комерсанти.

Представник уряду Жан-Франсуа Копе висловив надію, що французи «виявлять почуття відповідальності». Але, згідно з опитуваннями, 68% опитуваних наполягають скасувати нововведений «день солідарності».

Засновнику екуменічної спільноти Тезе братові Роже Шютцу — 90 років

Засновник всесвітньовідомої екуменічної спільноти Тезе (Франція) брат Роже Шютц зустрів своє 90-річчя в колі братів і молодих паломників.

Вони подарували засновнику спільноти квіти і вітальні листівки. Незважаючи на похилий вік і неминучі для цього віку недуги, брат Роже зберіг світлий розум, спілкується з молоддю, складає тексти традиційних «Листів з Тезе». Спільнота Тезе — один з центрів екуменічного життя в Європі. За свою екуменічну діяльність брат Роже був удостоєний премії Темплтона за 1978 рік. Ця нагорода присуджується за «прогрес в дослідженні чи відкритті в сфері духовних реалій».

Криза в Єрусалимському православному патріархаті

Всеpravoslavний собор у Стамбулі, на який збиралися глави й ієрархи помісних православних Церков, затвердив зміщення православного Патріарха Єрусалимського Іринейя. За рішенням собору ім'я Іринейя викреслюється з диптиха предстоятелів православних Церков, а на його місце призначено намісника, яка займатиме патріарший трон аж до обрання нового глави Церкви. Собор був скликаний Патріархом Константинопольським Варфоломеєм для розв'язання кризи у Єрусалимському Патріархаті. «Нам довелося прийняти дуже непросте рішення, — заявив Патріарх Варфоломей. — В Єрусалимській православній Церкві останнім часом відбувалися прикри події. Митрополити і єпископи Церкви більшістю голосів висловили недовіру Патріарху Іринейю й позбавили його посади. Своє рішення вони винесли на суд Всеpravoslavного Собору. Ми обговорили шляхи врегулювання цієї кризи і підтримали рішення Синоду Єрусалимської Церкви».

Патріарха Єрусалимського Іринейя було зміщено синодом Єрусалимської Церкви в зв'язку зі скандалом, який стосувався нерухомості Патріархату. Архімандрит Кіпріан (Мідоніс), який раніше виконував обов'язки фінансового адміністратора Єрусалимської Патріархії, виступив в ефірі грецького радіоканалу зі звинуваченням на адресу Патріарха Іринейя у привласненні 15 млн. євро, зібраних восени 2003 року під час паломництва до Єрусалимської ікони Божої Матері.

7 травня Єрусалимський Синод розіслав главам православних Церков офіційний лист про зміщення Патріарха Іринейя.

Сам Іриней не визнав правомірності рішення Синоду і відмовився добровільно залишити посаду. «Тільки смерть може змістити мене з Патріаршого престолу», — заявляв він. Засідання Всеpravoslavного собору проходили в кафедральному храмі св. Георгія Переможця у Фанарі (Стамбул).

За матеріалами закордонних інформаційних агентств

ПОЛЕМІКА

Настав час відродити Десятинну церкву

23 травня 2005 р. в інформаційному агентстві УНІАН відбулося представлення книги ректора Київської духовної академії і семінарії архієпископа Переяслав-Хмельницького Дмитрія «Мати церков руських. Десятинна церква в Києві — настав час її відродити». У прес-конференції, яка відбулася з цієї нагоди, крім самого автора взяли участь автор передмови професор доктор Дмитро Степовик і начальник Управління охорони пам'яток Київської міської адміністрації Руслан Кухаренко. Вів прес-конференцію прес-секретар Київської Патріархії ігумен Євстратій (Зоря).

Представляючи свою книгу архієпископ Дмитрій зазначив, що дискусія навколо необхідності та способу відтворення Десятинної церкви точиться в українському суспільстві протягом останніх років і не перестає бути актуальною. Тому мета книги — поперше, дати читачеві можливість ознайомитися з історією Десятинного храму, побачити його важливе значення і для Церкви, і для держави, по-друге — представити церковний погляд на необхідність відродження цієї святині.

Православна Церква виступає за відродження Десятинного храму. Це був перший кам'яний храм в Київській Русі, збудований великим князем Володимиром, він був першою кафедрою Київського митрополита, центром багатьох подій церковного і громадського життя Русі. В цьому храмі були поховані князь Володимир і його дружина Анна, тут знаходилися мощі святої княгині Ольги і першого Київського митрополита Михаїла. Він був усипальницею для нащадків князя Володимира. Тому не відтворити цей храм означає затоптати початок своєї історії.

Голоси проти відтворення зруйнованих святинь можна було чути і раніше. Були заперечення проти відтворення Михайлівського Золотоверхого собору, Успенського собору Києво-Печерської Лаври, храму Богородиці Пирогощі і церкви Різдва Христового на Подолі та ін. Ми бачили, яка точилася навколо цього боротьба. Противники відбудови виступали за те, щоб зберегти фундаменти зруйнованих святинь, бо це археологічна пам'ятка, порох старої України. Але за всім цим проглядається бажання залишити сліди руїни українських святинь, дивлячись на які можна було б лише співчувати історії нашого народу, бажання таким своєрідним чином ствердити: Україна, віра її народу, її історія — в руїнах, і вона ніколи не відродиться.

Не витримують критики і аргументи щодо того, що не збереглося пов-

них свідчень про зовнішній вигляд чи архітектуру зруйнованих храмів, зокрема — Десятинного. Історія дослідження цього питання налічує вже не десятки, а сотні років, і говорити, що ми, мовляв, не знаємо нічого про те, яким був Десятинний храм — грішити проти істини. Існують кілька реконструкцій Десятинної церкви, дані археологічних досліджень, інші напрацювання, які не можна відкидати.

Ті, хто вважають, що відбудова зруйнованої пам'ятки неприйнятна і неможлива, нехай згадають, як було у 1906-1907 рр. відбудовано зруйновану Василівську церкву в Овручі, відроджено наприкінці XIX ст. Успенський собор у Володимирі-Волинському, відбудовано Борисоглібський собор і П'ятницьку церкву в Чернігові. Чи можливо, і ці пам'ятки також повинні були залишитися в руїнах? Складається враження, що хтось наполегливо хоче показати, що архітектура українських церков починається з Мазепинського бароко, а не з візантійсько-давньоруських храмів. А це вже питання не археології чи можливостей реставрації, а самої історії українського народу — чи пов'язана вона нерозривно з історією давньої Київської держави, чи вона починається лише в добу козащини.

Тому відродження Десятинної церкви саме як діючого храму має не тільки духовне, але й історичне, і навіть державотворче значення. І навіть якщо хоча б одна людська душа спасеться в цьому храмі, якщо одне серце біля нього запалає любов'ю до України — відбудова цієї святині не буде марною. Зараз настав час збирати каміння.

Професор Дмитро Степовик докладно зупинився на спростуванні аргументів супротивників відновлення Десятинного храму, які твердять, що немає прикладів відновлення зруйнованих пам'яток архітектури, а саме таке відновлення начебто заборонено організацією ЮНЕСКО. В якості прикла-

дів, які доводять неправдивість цих тверджень, Дмитро Степовик навів відновлення в XIX ст. собору в Сен-Дені (сучасне передмістя Парижу), в якому свого часу хрестився перший християнський правитель Франції Хлодвіг (Кловіс) і який зазнав руйнування ще у часи середньовіччя; відновлення зруйнованої в часи завоювання турками Балкан Святої Софії Охридської, вигляд якої також довгий час був невідомим, поновлення древнього храму Святої Софії у столиці Болгарії.

На його думку, якби до питання відновлення і реставрації храмів та інших духовних пам'яток підходити тільки за тими принципами і критеріями, які пропагуються противниками відродження Десятинної церкви, то митрополита Петра Могили і гетьмана Івана Мазепу можна було б вважати хіба що злочинцями. Бо саме вони здійснили велику працю з відбудови Софійського і Успенського соборів та інших давньоруських храмів, які набули вигляду, притаманного українському бароко. Якби в той час прислухалися до сучасної критичної аргументації — не бачили б ми не тільки сучасного вигляду багатьох перлин сакральної архітектури, але й, мабуть, і їхніх зруйнованих фундаментів.

Тому на думку професора Степовика позиція противників відбудови Десятинного храму живиться не стільки бажанням зберегти його рештки, скільки ідеєю прямої спадковості від Візантії до Московської держави, в яку зовсім «не вписується» Київ і Україна зі своєю древньою історією і архітектурою.

Руслан Кухаренко у своєму виступі відзначив, що після нальотів німецької авіації під час II Світової війни від знаменитого Вестмінстерського абатства залишилося лише 12% автентичної будови. Все інше було відбудоване у 1953-55 рр. Був повністю відбудований центр Варшави, вщент зруйнований у 1944 р., в тому числі з нуля від-

будовані не тільки житлові будинки, а й Королівський палац та кафедральний собор св. Яна. Всі ці та багато інших прикладів свідчать, що заперечення проти відбудови Десятинної церкви, яка нібито суперечить світовій практиці збереження пам'яток, є безпідставними і надуманими. Так само не витримують критики і аргументи щодо неможливості відбудувати Десятинний храм на його історичному місці. Сучасні будівельні технології дозволяють зберегти і музеїфікувати все те, що залишилося від давнього храму, а над цими залишками на міцних палях поста-

вити новий храм. Таким чином не тільки буде збережено для історії і науки фундаменти Десятинної церкви, які зараз під дією вологи та інших чинників поступово руйнуються і можуть бути втрачені, але й можна відтворити саму святиню, яка на 95% відповідає автентичному виглядові давнього храму. Тому, на думку Р. Кухаренка, спроби окремих науковців довести, що первісний вигляд Десятинного храму неможливо відтворити — не більше, ніж спекуляція на необізнаності переважної більшості пересічних громадян в питанні археології чи архітектури.

Насправді зараз існують реальні можливості майже зі стовідсотковою вірогідністю відтворити не тільки первісний вигляд храму, але й етапи добудов до нього, які були зроблені протягом XI-XII ст. (...)

Як будь-яка добра справа, і ця справа має своїх опонентів і супротивників. Але будемо вірити, що як і раніше, під час вирішення питання про відновлення інших національних українських святинь, духовні міркування переможуть приземлену критику, і Десятинний храм стане ще одним символом відродженого духу та історії України.

Радіо «Воскресіння»

Релігійно-інформаційні та культурологічні програми

Вінниця	УКХ	71,69
Ковель	УКХ	66,02
Дніпропетровськ	УКХ	68,36
Кривий Ріг	УКХ	71,63
Донецьк	УКХ	69,77
Маріуполь	УКХ	67,34
Ужгород	УКХ	69,53
Хуст	УКХ	70,04
Запоріжжя	УКХ	70,73
Івано-Франківськ	УКХ	71,24
Київ	ДХ	0,207
Київ	УКХ	68,51
Кіровоград	УКХ	66,98
Керч	УКХ	71,66
Севастополь	УКХ	67,25
Сімферополь	УКХ	66,68
Львів	УКХ	67,04
Миколаїв	УКХ	69,8
Первомайськ	УКХ	69,92
Котовськ	УКХ	67,25
Одеса	УКХ	70,52
Красногорівка	УКХ	66,08
Рівне (Антопіль)	УКХ	66,73
Тростянець	УКХ	68,75
Шостка	УКХ	65,93
Тернопіль (Лозова)	УКХ	69,83
Ізюм	УКХ	72,08
Харків	УКХ	67,13
Херсон	УКХ	71,9
Волочиськ	УКХ	68,72
Кульчіївці (Кам.-Подільський)	УКХ	70,76
Хмельницький	УКХ	67,7
Черкаси	УКХ	72,2
Чернівці	УКХ	69,26
Прилуки	УКХ	71
Чернігів	УКХ	69,47

Перша програма Українського радіо (Всеукраїнська ретрансляційна мережа проводового мовлення)

понеділок	21.30 – 21.50 год.
вівторок	21.30 – 21.50 год.
четвер	22.30 – 22.50 год.
п'ятниця	22.30 – 22.50 год.

На УКХ Львівська радіотрансляційна мережа

Львів - 67,04 МГц

середа 18:40; субота 17:45; неділя 8:10

Слухайте нас в мережі Internet:

<http://www.rr.lviv.ua>

№5 (354)
31 травня 2005 р.

Агенція Релігійної Інформації

Передплатний індекс – 33879